

Kotkan HYVINVOINTI- ja turvallisuuksuunnitelma 2026–2029

(Kv 16.2.2026)

Sisällysluettelo

TIIVISTELMÄ	3
JOHDANTO	4
KOTKAN KAUPUNKI HYVINVOINNIN, TERVEYDEN JA TURVALLISUUDEN EDISTÄJÄNÄ	5
OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021 - 2025	11
1 Väestökuvaus ja Kotkan kaupungin hyvinvointityö	11
1.1 Väestörakenne ja elinvoima	12
1.2 Elinympäristö ja asuminen	16
1.3 Työllisyys ja kotoutumisen edistäminen	18
1.4 Turvallisuus ja sen edistäminen	22
1.5 Ehkäisevä päihdetyö ja mielen hyvinvoinnin tukeminen	25
1.6 Osallisuus ja vaikuttaminen	29
1.7 Kulttuurikaupunki Kotka	34
1.8 Liikunta	36
1.9 Lapset, nuoret ja perheet	38
2 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi	41
3 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi	41
4 Keskeiset opit valtuustokaudelta	42
OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA JA TURVALLISUUSSUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2026 - 2029	44
5 Hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseen kytkeytyviä erillisohjelmia ja -suunnitelmia	45
6 Hyvinvointisuunnitelma 2026–2029	46
7 Turvallisuussuunnitelma 2026–2029	48
OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ	51
8 Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä	51
LIITTEET	52
Liite 1. THL:n Indikaattoritiedon osoittama hyvinvointi	

TIIVISTELMÄ

Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat olleet hyvinvointialueiden vastuulla vuoden 2023 alusta alkaen, mutta vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä säilyy kunnilla.

Suunnitelmallisen hyvinvointityön päätavoitteena on kuntalaisten inhimillisen hyvinvoinnin edistäminen sekä hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen eri väestöryhmissä.

Valtuustolle on valmisteltava valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma. Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on kunnan lakisääteinen asiakirja. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisellä sekä kuntalaisten arjen turvallisuuden edistämisellä on monia yhtymäkohtia.

Väestön hyvinvointi ja arjen turvallisuus kytkeytyvät toisiinsa ja niitä voidaan edistää yhteisillä toimenpiteillä. Nyt laadittu hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma yhdistää Kotkan kaupungin hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmat toisiinsa. Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma nojaa aiempaan valtuustokauden hyvinvointikertomukseen ja suunnitelmaan sekä vuosittaisiin raportteihin, joissa hyvinvoinnin tilaa kuvataan laajasti. Valmistelussa on huomioitu myös keskeiset alueelliset ja kansalliset ohjelmat. Tavoitteita toteutetaan suunnitelman nelivuotiskauden aikana ja toteumaa raportoidaan valtuustolle vuosittain vuosiraportin yhteydessä.

Dokumentti koostuu useammasta osasta sisältäen kertomusosan ja suunnitelmaosan. Alussa kuvataan Kotkan kaupungin roolia hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäjänä. Osa I on kertomusosa, jossa kuvataan valtuustokauden 2021–2025 kehitystä ja nykytilaa. Osassa II on suunnitelmat valtuustokaudelle 2026–2029: hyvinvointisuunnitelma ja turvallisuussuunnitelma ja osassa III on tieto suunnitelmien käsittelystä toimitelmissä.

JOHDANTO

Hyvinvointi sisältää sekä yksilön että yhteisön hyvinvoinnin, johon kuuluvat terveys, materiaallinen hyvinvointi ja elämänlaatu. Yksilöllisesti siihen vaikuttavat sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttaminen ja onnellisuus. Yhteisötasolla hyvinvointi kattaa elinolot, työllisyyden ja toimeentulon. Terveiden määrittää fyysinen, sosiaalinen ja henkinen hyvinvointi. Esimerkiksi Kuntaliitto korostaa hyvinvoivien kuntalaisten merkitystä elinvoimaiselle kunnalle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan lain (612/2021, 6§) mukaan kunnan on seurattava kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä, ja raportoitava näistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan perustehtävä (mm. [kuntalaki 1§](#), [Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskeva laki 6§](#)). Terveiden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuu on kunnan toimialojen yhteinen ja vaatii organisaation sisäistä yhteistyötä. Terveiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi tarvitaan tietoa ja ymmärrystä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tilasta, niihin vaikuttavista toimista sekä tulevaisuuden muutoksia ennustavien trendien suunnista.

Hyvinvoinnin edistämisen tulee näkyä kuntastrategiassa ja asetettujen hyvinvointitavoitteiden tulee perustua arvioihin nykytilanteesta sekä mahdollisista ennustetuista kehityssuunnista ([Kuntalaki 410/2015, 37§](#)). Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Sen on otettava päätöksenteossa huomioon päätöksensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ([Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, 6§](#)). Kaupunkistrategia on kaupungin tärkein johtamista ja toimintaa ohjaava asiakirja.

Valtioneuvoston julkaisut: 2023:58, Vahva ja välittävä Suomi- hallitusohjelmassa tuodaan esille ennaltaehkäisyä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tärkeyttä. Ennaltaehkäisevällä työllä voidaan edistää ihmisten terveyttä, hyvinvointia ja toimintakykyä sekä hillitä sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannusten kasvua pitkäjänteisesti. Kustannukset kansansairauksista ovat merkittävät niin inhimillisesti kuin taloudellisesti. Linkki hallitusohjelmaan: [Vahva ja välittävä suomi hallitusohjelma](#)

KOTKAN KAUPUNKI HYVINVOINNIN, TERVEYDEN JA TURVALLISUUDEN EDISTÄJÄNÄ

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tarkoittaa yksilöiden ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuuksien parantamista terveyteen liittyen, kattaen sosiaaliset, taloudelliset, ympäristölliset ja yksilölliset tekijät. Tämä edellyttää toimivia rakenteita, osaamista, palveluja ja resursointia. Alla Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen infograafi kuvaus hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä kunnassa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa

Ympäristö ja liikenne

Varautuminen, yhdyskuntasuunnittelu, turvalliset kadut ja pyöräreitit, lähiluonto ja rakennusvalvonta, melun ja häiriöiden torjunta ja valvonta, vähittäismyyntin ja ravintoloiden vastuullisuuden tuki, puhdas vesi ja toimiva jätehuolto sekä ilmastonmuutokseen varautuminen ja sopeutuminen.

Sivistys, varhaiskasvatus ja koulut

Kirjastojen monipuoliset palvelut, liikunnan lisääminen, terveellinen joukkorukous, kiusaamisen ehkäisy, tukea tarvitsevien tunnistaminen ja ohjaaminen palveluihin.

Hyvinvointialue, järjestöt ja muut toimijat

Yhdyspintatyö, neuvottelut, toimintaedellytysten turvaaminen ja järjestämisestä sopiminen ja tilojen moninaiskäyttö.

Yhteistyössä

Hyvinvointi- ja terveysvaikutusten tunnistaminen

Hyvinvointi ja terveys osaksi strategioita

Päätösten vaikutusten ennakoarviointi

Hyvinvointikertomustyö

Vastuuhenkilö(t) ja ryhmät

Yhdyspintatyö alueellisten toimijoiden kanssa

Elinvoima

Yritys-, työllisyys- ja elinkeinopalvelujen mahdollistaminen, työhyvinvoinnin ja työkyvyn edistäminen sekä kotouttaminen.

Liikunta, kulttuuri ja harrastaminen

Harrastusmahdollisuudet ja lähiliikuntapaikat kaikille, kohdennetut palvelut, museot, kansalaisopistot, koulujen ja päiväkotien saavutettavat ja turvalliset pihat.

Osallisuus

Asukkaiden osallistumisen mahdollisuudet, järjestötoiminnan tuki, tilojen moninaiskäyttö, vanhusvammais- ym. neuvostot ja asukasraadit.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

12/2024

Lähde: [THL Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen](#)

Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä ja sitä toteutetaan kunnan kaikilla toimialoilla. Kunnan toiminta jakautuu eri vastuualueisiin ja niiden toiminnot muodostavat kuntalaiselle arjen ympäristön ja palveluiden kokonaisuuden, joka pyrkii tukemaan ihmisen hyvää arkea ja merkityksellistä elämää. Oheinen kuvio (alla) kuvaa hyvinvoinnin edistämisen kokonaisuutta kuntalaisen näkökulmasta, eikä erottele vastuualueita, joilla työtä hallinnollisesti tehdään.

Arjen suurimpien turvallisuusongelmien taustalta löytyy lähes aina hyvinvointiin ja terveyteen liittyviä haasteita. Arjen turvallisuutta voidaan parantaa tehokkaimmin parantamalla kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen 2030 periaatepäätöksellä linjataan toimia, joilla suomalaisten hyvinvoinnin ja terveyden eriarvoisuus saadaan vähenemään vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteena on turvata suomalaisten kestävä hyvinvointi kaikissa väestö- ja ikäryhmissä. Se on osa YK:n kestävän kehityksen tavoiteohjelman (Agenda 2030) toimeenpanoa. Periaatepäätöksessä on neljä painopistettä: 1) Kaikille mahdollisuus osallisuuteen, 2) Hyvät arkiympäristöt, 3) Hyvinvointia ja terveyttä edistävä toiminta ja palvelut sekä 4) Päätöksenteolla vaikuttavuutta. Linkki: [Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 Valtioneuvoston periaatepäätös](#)

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen on hyvinvointialueen, kunnan ja järjestöjen yhteinen tehtävä. Se on toimintaa, jolla tuetaan ihmisten hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja osallisuutta. Tavoitteena on ehkäistä sairauksia, tapaturmia, syrjäytymistä ja muita haittoja. Ennalta ehkäisevä työ on inhimillisesti ja taloudellisesti kannattavaa. Kuntia ja alueita palkitaan hyvinvointityön onnistumisesta Hyte-kertoimen avulla taloudellisesti.

HYTE-kerroin - Kannustin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen

Kunnille on ollut käytössä vuoden 2023 alusta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. Kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Hyte-kertoimeen sisältyy 15 prosessi-indikaattoria ja 6 tulosindikaattoria.

Prosessi-indikaattorit, 15 kpl (kuvaava toimintaa, "Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on")

- Kuntajohto (5 kpl):
- Liikunta (5kpl)
- Peruskoulu (4 kpl)
- Kulttuuri (1 kpl)

Tulosindikaattorit, 6 kpl (mittaavat muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä)

- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot (yli 65 v)
- Koettu terveydentila (8. ja 9. lk.)
- Koulutuksen ulkopuolelle jääneet (17- 24 v.)
- Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet (25 - 64 v.)
- Työkyvyttömyyseläkettä saavat (25 - 64 v.)
- Ylipaino (8. ja 9. lk.)

Kotkan HYTE-kertoimen tulos (asteikolla 0–100) eli keskiarvo tulosindikaattoreiden sekä prosessi-indikaattoreiden keskiarvosta laski vuonna 2024 hieman vuodesta 2023. Tulosindikaattoreiden tuloksissa mitataan muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä, myös tämä tulos huononi edellisestä vuodesta. Prosessi-indikaattoreiden tulokset kuvaavat edellytysten luomista vaikuttavalle ja koordinoitulle hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi vastaten kysymykseen "Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on". Tässä työssä onnistuttiin vuonna 2024 edellistä vuotta paremmin. Euroiksi muutettuna asukasta kohti saatu euromäärä nousi edellisestä vuodesta ollen vuonna 2024 19,70 eur/asukas (vrt. v. 2023 19,00 eur/asukas). Vuoden 2024 Kotkan Hyte-kerroin kokonaisuromäärä 1 027 400 eur (v. 2023/ 952 200 eur). Alla taulukko Kotkan Hyte-kerroin tuloksista.

HYTE-kerroin indikaattoritulokset, Kotka	ind. nro	2023	2024
HYTE-kerroin euroa / asukas	5341	19	19,7
HYTE-kerroin, 0–100	5340	67	66
HYTE-kerroin, 1 000 euroa	5355	952,2	1027,4
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)	5339	79	82
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)	5338	54	50

Lähde: THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025

Alla linkit nettisivuille, joista löytyy tarkempaa tietoa valtionosuuslaskelmista sekä Hyte-kertoimen prosessi - ja tulosindikaattoreista: [Valtionosuuslaskelmat](#), [Prosessi-indikaattorit -THL](#), [Tulosindikaattorit -THL](#)

TEA-viisari mittaa kuntien terveyden edistämisen aktiivisuutta

Kunnan terveydenedistämisen aktiivisuutta mitataan TEA-viisarin avulla. Se kuvaa kunnan toiminnan tasoa kuntalaisten terveyden edistämisessä ja tuottaa täten kunnille tietoa terveydenedistämisen suunnittelun ja johtamisen kehittämiseen. TEA-viisari sisältää seitsemän eri toimialuetta, joita tarkastellaan seitsemästä eri näkökulmasta. TEA-viisarin toimialueet ovat:

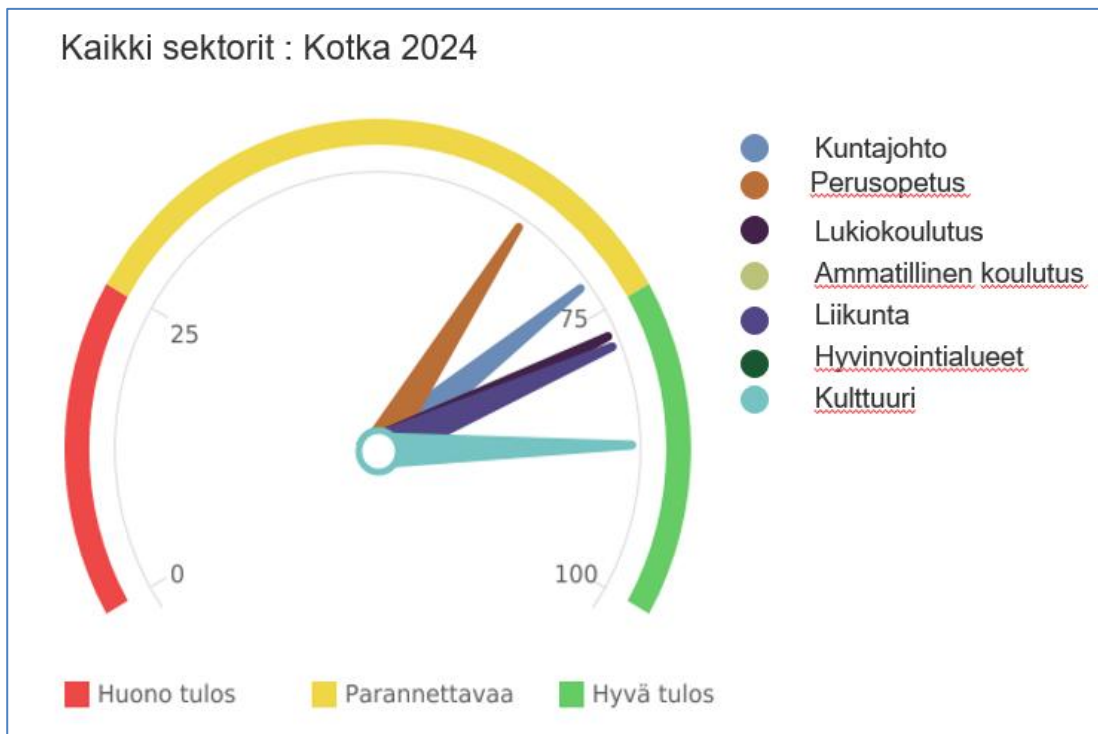
- 1) kuntajohto
- 2) perusopetus
- 3) lukiokoulutus
- 4) ammatillinen koulutus
- 5) liikunta
- 6) hyvinvointialueet ja
- 7) kulttuuri.

Kotkan terveydenedistämisen aktiivisuuden arvosana oli 75 (6.5.2025), vrt. 73 12/2023, koko maan keskiarvo 70 (6.5.2025). Kotkassa hyvän tuloksen sai lukiokoulutus, liikunta ja kulttuuri, kun taas parannettavaa oli kuntajohdon, perusopetuksen ja hyvinvointialueen alueilla. Vuosivertailussa tarkasteltuna kokonaispistemäärä, jossa on kaikkien sektoreiden kokonaisarvosanassa, oli nousua verrattuna edelliseen vuoteen.

TEA viisari / Vertailu, pisteet kaikki sektorit: Kotka 2024 vs. koko maa (6.5.2025)

Kaikki sektorit : Kotka 2024		
	Kotka	Koko maa
Kaikki sektorit	75	70
Kuntajohto	72	83
<u>Perusopetus</u>	64	64
Lukiokoulutus	77	69
Ammatillinen koulutus	..	66
Liikunta	78	69
<u>Hyvinvointialueet</u>	..	59
<u>Kulttuuri</u>	87	72

TEAvisari Kotka, kaikki sektorit 2024 (6.5.2025)

TEAvisari / vuosivertailu, kaikki sektorit: Kotka (6.5.2025)

Kaikki sektorit : Kotka 2024

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
<u>Kaikki sektorit</u>	75	73	74	73	69	68	69
<u>Kuntajohto</u>	..	72	..	80	..	84	..
<u>Perusopetus</u>	..	64	..	65	..	55	..
<u>Lukiokoulutus</u>	77	..	74	..	77	..	74
<u>Ammatillinen koulutus</u>	..	..	..	..	..	..	..
<u>Liikunta</u>	78	..	78	..	80	..	63
<u>Hyvinvointialueet</u>	..	..	..	..	..	..	..
<u>Kulttuuri</u>	..	87	..	83	..	62	..

Lähde: TEAvisari, THL, (aineisto on päivitetty 6.5.2025)

Teaviisarin näyttämän kunnan terveydenedistämisen suuntaa jokaisen sektorin tietojen osalta voi tarkastella osoitteessa www.teaviisari.fi.

Linkki: [TEA-viisari](http://www.teaviisari.fi)

Kaupungin rooli hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäjänä

Kotkan kaupungin eri toimialat tekevät yhteistyötä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi. Hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualueella on merkittävä rooli hyvinvoinnin edistämisen koordinoimisessa, mutta työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä koko kaupungin vastuualueiden, järjestöjen ja Kymenlaakson hyvinvointialueen kanssa.

Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö

Kotkan kaupungin ja Kymenlaakson hyvinvointialueen yhteistyö on tiivistä ja perustuu kestävään pohjaan, kuten rakenteisiin ja sidosryhmien osallistamiseen. Kotka osallistuu hyvinvointialueen alueelliseen hyvinvointityöryhmään, vuosittaiseen alueelliseen raportointiin ja on koostanut joka toinen vuosi kuntakortin. Jatkossa kortti tullaan koostamaan vuosittain. Kuntakortti toimii liitteenä alueellisessa hyvinvointikertomuksessa. Siinä kuvataan yhteisten alueellisten painopisteiden indikaattorit sekä käsitellään kaupungin vahvuudet ja huolet ikäryhmittäin. Kymenlaakso hyvinvointialueen alueellisen hyvinvointikertomuksen painopistealueet määritellään yhteistyössä.

Alueellinen hyvinvointikertomuksen vuosiraportti sisältää:

-Maakunnallisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman raportin

-Alueellisen ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelman raportin

Kymenlaakson hyvinvointialueen hallintosäännön mukaisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan valmistelemat alueellisen hyvinvointikertomuksen aluevaltuustokauden raportit toteutusta löytyy alla olevasta linkistä aina raportin julkaisun jälkeen. Linkki alueellisen hyvinvointikertomukseen ja raportteihin: [Kymenlaakson hyvinvointialue / hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen](#).

Kymenlaakson alueelliset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet vuosille 2026–2029 ovat:

1. Terveelliset ja hyvinvointia tukevat elämäntavat

2. Merkityksellinen elämä ja turvallinen arki

Edellä mainitut painopisteet ja linjaukset Kymenlaakson hyvinvointialue on laatinut yhteistyössä monialaisessa työryhmätyöskentelyssä, jossa ovat olleet mukana myös hyvinvointialueen kunnat. Yhteistyötä tehdään hyvässä vuorovaikutuksessa. Lähtökohtana on, että Kotkan kaupunki tukee Kymenlaakson hyvinvointialuetta asiantuntemuksellaan ja päinvastoin. Yhteistyömalleja kehitetään edelleen, merkittävässä osassa on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen monialainen yhteistyö sekä järjestötoiminta. Kaupungin ja hyvinvointialueen yhdyspintatyön tukena kokoontui säännöllisesti edellä mainitun lisäksi monia eri yhteistyöryhmiä, jotka ryhmäkohtaisesti painottuivat eri osa-alueisiin tai ikäryhmiin. Esimerkkinä: Ikääntyneen väestön maakunnallinen yhteistyöryhmä, alueellinen osallisuustyöryhmä, Ikääntyneiden Hyte-yhteistyö Kotka, alueellinen ehkäisevän päihdetyön työryhmä, alueellinen arjen turvallisuustyöryhmä, lähisuhdeväkivallan ehkäisytyöryhmä ja Perhekeskusverkostot. Lisäksi kunnan ja Kymenlaakson hyvinvointialueen väliset vuosittaiset lakisääteiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelut toteutuvat. Kotkan kaupungin vaikuttamistoimielimistä on nimetyt edustajat Kymenlaakson hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimissä. Yhteistyötä tehdään lisäksi eri toimintojen myötä esim. Kymenlaakson hyvinvointialueen ja kaupungin yhteistyönä 08/2023 käyttöön otettu liikuntalähete.

Kotkan kaupunkistrategia

Kaupunkistrategia ohjaa toimintaa pitkälle tulevaisuuteen. Se on kaupungin tärkein johtamista ja toimintaa ohjaava asiakirja. Kotka 2035 -kaupunkistrategia on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 17.2.2025. Alla Kotkan kaupunkistrategian painopisteet ja strategiset tavoitteet. Valtuustokauden hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma on yksi kaupunkistrategiaa toteuttavista suunnitelmista.

Painopiste	Strateginen tavoite
Hyvinvoiva Kotka	1. Varmistamme toimivan, turvallisen ja laadukkaan arjen kaikenikäisille 2. Rakennamme yhteistyöllä vetovoimaista ja viihtyisää elinympäristöä
Osaava Kotka	3. Luomme kasvatuksen ja koulutuksen kautta elinvoimaa
Yrittävä Kotka	4. Mahdollistamme yritysten kasvun ja sijoittumisen 5. Parannamme työvoiman saatavuutta ja osaamista
Poikkileikkaavat teemat	Tasapainoinen talous ja osaava henkilöstö Kestävä kehitys Kokonaisturvallisuus ja varautuminen

Kotkan kaupunkistrategiaan voit tutustua tarkemmin seuraavan linkin kautta. Linkki: [Kotka 2035 kaupunkistrategia](#)

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021 - 2025

1 Väestökuvaus ja Kotkan kaupungin hyvinvointityö

Kotkassa asuu noin 50 200 henkilöä (12/2024). Väkiluku väheni vuoteen 2023 verrattuna -0,58 %. Ulkomaan kansalaisten osuus on lisääntynyt ja on korkeampi kuin Kymenlaaksossa keskimäärin.

Kotkan kaupunki on pyrkinyt parantamaan asukkaidensa hyvinvointia monin eri tavoin, hyvinvointityö on laaja-alaista ja kattaa monia eri osa-alueita. Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2021–2025 on sisältänyt useita toimenpiteitä, joilla pyritään edistämään terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Esimerkiksi ehkäisevällä päihde- ja mielenterveystyöllä on panostettu päihde- ja rahapelihaittojen ehkäisyyn sekä mielenterveyden edistämiseen, kaupunki on kehittänyt liikuntapaikkoja, jolla tuettu asukkaiden liikunnallista elämäntapaa sekä turvallisuuden edistämiseksi on tehty aktiivisesti työtä asuinalueiden turvallisuuden parantamiseksi. Lisäksi asukkaiden osallisuutta on lisätty monin eri keinoin. Osallisuustyöllä edistetään osaltaan kuntalaisten hyvinvointia.

1.1 Väestörakenne ja elinvoima

Kotkan väkiluku on 50 210 (31.12.2024). Väestöennusteen mukaan Kotkan väkiluku tulee koko ajan laskemaan. Kotkassa valtaosa väestöstä on iältään 15–64-vuotiaita. Lasten sekä nuorten osuus väestöstä pienenee ja yli 65-vuotiaiden osuus kasvaa. Yli 75-vuotiaiden osuus on kasvussa, vuonna 2025 yli 75-vuotiaiden osuus ylittää 65–74-vuotiaiden osuuden ja 65–74-vuotiaiden määrä kääntyy laskuun. Työikäisten (18–64 v.) määrän väheneminen olisi ennusteen mukaan ajanjakson loppupuolella tasaantumassa.

Kotkan väestörakenne on seuraava:

- Työikäiset (15–64 vuotta): 58,7 % väestöstä
- Yli 65-vuotiaat: 29,5 %
- Lapset (alle 15 vuotta): 11,8 %

Kaupungin väestöstä 10,6 prosenttia (2023) puhuu äidinkielenään jotain muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea. Vieraskielisiä Kotkassa on yhteensä 5330 (2023) ja ulkomaan kansalaisia 3151 (2023). Tilapäistä suojelua saaneet henkilöt eivät näy tilastoissa, sillä niissä näkyy vain vakinaisesti Suomessa asuvat eli ne, joilla on kotikunta Kotkassa. Tilapäistä suojelua saaneista suurin osa puhuu ukrainaa äidinkielenään ja ukraina on siten toiseksi suurin kieliryhmä, vaikka se ei tilastoista käy ilmi. Ulkomaalaistaustaisen osuus tuhatta asukasta kohden on Kotkassa noussut vuosittain. Vuonna 2023 heitä oli 109,0 (tieto 19.8.2024), v. 2022/98,4, v. 2021/97,5, v. 2020/96,8, v. 2019/96,3. Kotkan elinvoimaisuuden kannalta on ensiarvoisen tärkeää kaupunkiin ulkomailta muuttaneiden hyvä kotoutuminen ja osallisuus yhteiskunnan kaikilla osa-alueilla. Hyvät väestösuhteet ja kotoutuminen ovat kaupungin ja kaupunkilaisten yhteinen asia.

Väestön alueelliset tunnusluvut haettu Tilastokeskuksen StatFin-tietokannasta.

Kotkan asukasmäärä ja ikärakenne

Ikärakenne ja väestömäärä	0–14 v % väestöstä	15–64 v % väestöstä	65 v vuotta täyttäneet % väestöstä	Väestö yhteensä
31.12.2020	13,1	59,2	27,7	51668
31.12.2021	12,9	58,8	28,3	51241
31.12.2022	12,6	58,7	28,8	50617
31.12.2023	12,2	58,8	29,0	50500
31.12.2024	11,8	58,7	29,5	50210

Lähde: Tilastokeskus, [väestörakenne](#)

Kotkan väestöennuste vuoteen 2031

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Väestö 31.12. (ennuste 2024)	49 545	49 045	48 578	48 137	47 719	47 319	46 943

Lähde: Tilastokeskus, [väestöennuste 2024](#)

Väestöennuste ikäluokittain vuoteen 2031

Kotka	10–14	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–
2025	5715	4998	5163	5764	6129	6948	14828
2026	5519	4948	5063	5651	6115	6821	14928
2027	5312	4928	4962	5592	6115	6675	14994
2028	5143	4867	4873	5524	6119	6567	15044
2029	4997	4792	4784	5504	6094	6417	15131
2030	4827	4759	4707	5468	6080	6298	15180
2031	4694	4669	4659	5421	6021	6234	15215

Lähde: Tilastokeskus [väestöennuste ikäluokittain](#)

Sairastavuus ja kuolleisuus

Kansallinen terveysindeksi yhdistää tietoja aiemmista THL:n sairastavuusindeksistä ja Kelan Terveyspuntarista sekä muista kansallisista rekistereistä. Kansallinen terveysindeksi julkaistiin ensimmäisen kerran vuonna 2023. Useista indikaattoreista koostuva tietokokonaisuus kuvaa Suomen alueellisia eroja sairastavuudessa ja työkyvyttömyydessä. Kansallisen terveysindeksin vertailuluvuissa koko maan keskiarvo on 100. Sitä suuremmat luvut kertovat yleisemmästä työkyvyttömyysetuuksien saamisesta tai sairastavuudesta kunnissa. Matalammat luvut kertovat keskimääräistä vähäisemmästä työkyvyttömyysetuuksien saamisesta tai sairastavuudesta. Alla Kymenlaakson hyvinvointialueen kuntien kuvut. Kotkan osalta työkyvyttömyysindeksi 123, työttömyyseläke 127, sairauspäivärahat 117 ja ammatillinen kuntoutus 85. Taulukossa olevat luvut ovat ikävalikoituja, miehet ja naiset yhteensä.

Kansallinen terveysindeksi - Työkyvyttömyyden indeksivertailu kunnittain				
Kunta	Työkyvyttömyysindeksi	Työkyvyttömyyseläke	Sairauspäivärahat	Ammatillinen kuntoutus
Hamina	113	117	108	80
Kotka	123	127	117	85
Kouvola	129	133	123	112
Miehikkälä	137	164	88	..
Pyhtää	101	99	114	
Virolahti	116	121	111	..

Lähde: Kela tietotarjotin, [Kansallinen terveysindeksi](#) (9.5.2025)

Ennenaikainen kuolleisuus. Hyvinvointia voidaan tarkastella myös ennenaikaisten kuolemien kautta. Tällä tarkoitetaan sitä, että ihminen menehtyy ennen eliniän odotteen täyttymistä. Monet ennenaikaiset kuolemat ovat vältettävissä hyvinvointityöllä, terveyttä edistämällä sekä sairauksien ehkäisyllä ja hoidolla. PYLL-indeksi (Potential Years of Life Lost) on hyvinvoinnin ja terveyden mittari, joka kertoo menetetyistä elinvuosista 100 000 asukasta kohden. Koko Suomeen verrattuna Kotkan PYLL-indeksi (ind. 3138) on huomattavasti suurempi koko maan lukuihin verrattuna (v. 2023, Kotka 6 995, koko maa 5 736.)

Kuolleisuus. Kuolleisuusluvut Kotkassa/100 000 asukasta (ind. 186) ovat koko maan lukuja korkeammalla tasolla. Ikääntyvän väestön kuolleisuutta kuvaa indikaattori: Kuolleisuus 65 vuotta täyttäneillä/100 000 vastaavan ikäistä (ind. 322).

Kuolleisuus		2020	2021	2022	2023
Kuolleisuus / 100 000 asukasta	Koko maa	1003,5	1040,6	1137,8	1098,5
Kuolleisuus / 100 000 asukasta	Kotka	1331,5	1352,7	1604,2	1521
Kuolleisuus 65 vuotta täyttäneillä / 100 000 vastaavan ikäistä	Koko maa	3839	3950	4317	4137
Kuolleisuus 65 vuotta täyttäneillä / 100 000 vastaavan ikäistä	Kotka	4186	4202	4996	4628

Lähde: THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025

Talous ja sosioekonominen rakenne

Koulutustasomittain Indikaattori ilmaisee väestön koulutustason, joka on mitattu laskemalla perusasteen jälkeen suoritettun korkeimman koulutuksen keskimääräinen pituus henkeä kohti. Väestön koulutustasoa osoittava mittain kuvaa väestöryhmän koulutustasoa koulutuspituudella. Esimerkiksi koulutustasoluku 246 osoittaa, että teoreettinen koulutusaika henkeä kohti on 2,5 vuotta peruskoulun suorittamisen jälkeen. Koulutustasossa on nousua, mutta silti Kotkan luvut ovat koko maan lukuja alhaisemmat. Alla koulutustasomittain tulokset vertailtuna koko maan lukuihin: v. 2023, Kotka 352,8 ja koko maa 396,2.

Koulutustasomittain (id:180)	2021	2022	2023
Koko maa	388,3	391,3	396,2
Kotka	346,2	350,2	352,8

Lähde: THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025 (29.1.2025)

Väestöllinen huoltosuhde. Demografinen (tai väestöllinen) huoltosuhde ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttänyttä on sataa 15–64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on. Alla olevassa taulukossa on vuoden 2024 väestöennusteen mukainen huoltosuhde 2024–2030, alueena Kotka.

Väestöennuste 2024: Väestöllinen huoltosuhde Kotka (ennuste 2024)							
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Kotka	70,4	70,8	71,5	71,8	72,2	73	73,3

Lähde: Tilastokeskus (29.1.2025)

Taloudellinen huoltosuhde eli elatussuhde ilmaisee kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti. Työttömiin ja työvoiman ulkopuolisiin lukeutuu koko ei-työllinen väestö, eli työttömät, eläkeläiset, lapset ja omaa kotitaloutta hoitavat. Väestö jaetaan pääasiallisen toiminnan perusteella työvoimaan kuuluviin ja työvoiman ulkopuolella oleviin (työlliset ja työttömät yhdessä muodostavat työvoiman).

Alla olevassa taulukossa näkyy taloudellisen huoltosuhteen kehitys. Kotkassa vuonna 2023: 163,6 (työvoiman ulkopuolella) ja 100 (työllistä).

Taloudellinen huoltosuhde (id:182)	2020	2021	2022	2023
Kotka	173,3	166	158,7	163,6

Lähde: THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025 (29.1.2025)

Toimeentulotuki. Kaakkois-Suomessa toimeentulotukea saavia on eniten Kotkassa.

Toimeentulotukea saa 8,8 % kotkalaisista. Toimeentulotukea nosti 4466 henkilöä 2023. Lähde: [Kela tietotarjotin](#). Kotka sijoittuu edelleen toimeentulotukea saavien listalla valtakunnallisesti sijalle 9. Toimeentulotuen saajien määrää seurataan monessa kaupungin omassa ja kaupungin ja Kymen HVA:n välisessä työryhmässä. Kehityksen odotetaan pahenevan nyt meneillään olevien sosiaaliturvaleikkausten ansioista. Kotkan Karhuvuoren asuinalueella on suhteessa enemmän toimeentulotuen saajia, kuin missään muualla Suomessa.

Häädöt ja asunnottomuus. Kotkan kaupunki aloitti yleisen asumisneuvontatyön toukokuussa 2024. Häätöjen määrä ja asunnottomuus ovat edelleen kasvussa, koska asumistukien leikkaukset ja toimeentulotuen muutokset näkyvät jo ihmisten arjessa. Kotkassa ei ole riittävää määrää tukikelpoisia asuntoja tarjolla. Lisäksi päihteet salliva tuettu asuminen puuttuu. Kotkan asunnottomuusohjelmassa 2024–2027 pyritään löytämään ratkaisuja näihin haasteisiin kaupungin sisäisillä, Kymen HVA:n ja muiden toimijoiden kanssa yhdessä toteutettavilla toimenpiteillä.

Kotkan häätötilastot 1.1.-30.12.2024	Vireille tulleet häädöt	Toimitetut häädöt yhteensä	Hakijan peruuttamat häädöt
Kotka	106	72	32

ARA:n tilastojen mukaan asunnottomien määrä on noussut edellisten vuosien tilanteeseen nähden. Asunnottomien kokonaismäärä oli 15.11.2024 tilanteen mukaan 39, heistä:

- pitkäaikaisasunnottomia 16,
 - yksi oli lapsiperhe, jossa yksi aikuinen ja kaksi lasta
 - naisia 9, jotka kaikki pitkäaikaisasunnottomia
 - maahanmuuttajataustaisia 2
- Rikosseuraamuslaitokselta saadun tiedon mukaan vankiloissa oli 5 asunnotonta kotkalaista.

Lapsiperheköyhyys. Kotkassa, kuten muuallakin Suomessa, yhden vanhemman perheet ovat merkittävä osa lapsiperheistä. Vuonna 2023 koko maassa noin 23,9% ja Kotkassa 29,8% lapsiperheistä oli yhden vanhemman perheitä. Näistä tilastokeskuksen mukaan 85 %:ssa lähihuoltajana oli äiti. Lapsiperheköyhyys on erityisen yleistä yhden vanhemman perheissä. Köyhyys näyttäytyy merkittävänä haasteena, joka vaikeuttaa perheiden elämään, se tarkoittaa tilannetta, jossa taloudelliset resurssit ovat niin vähäiset, että ne haittaavat lasten hyvinvointia ja mahdollisuuksia.

Vuonna 2022 noin 11,7 % lapsista Suomessa eli pienituloisissa perheissä. Kotkassa lapsiperheköyhyyden syitä ovat muun muassa elinkustannusten nousu, työttömyys ja matalat palkat. Köyhyys voi johtaa moniin ongelmiin, kuten koulutuksen keskeyttämiseen,

talousvaikeuksiin aikuisuudessa ja suurempaan tarpeeseen käyttää terveys- ja sosiaalipalveluita. Kouluterveyskyselyn mukaan vuonna 2023 Kotkassa terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi koki 27,4 % 8. ja 9. luokan oppilaista (v. 2021 26,5%), mikä on hieman korkeampi kuin koko maan keskiarvo. Tämä osoittaa, että lapsiperheiden hyvinvointi on heikentynyt viime vuosina. Lähteet: Tilastokeskus ja THL Kouluterveyskysely.

Alla taulukko, jossa yhden vanhemman perheet % lapsiperheistä alueena Kotka verrattuna koko maan tilanteeseen.

Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä (id:74)	2021	2022	2023
Koko maa	23,3	23,6	23,9
Kotka	28,3	28,9	29,8

Lähde: THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025 (7.3.2025)

1.2 Elinympäristö ja asuminen

Elinympäristö koostuu rakennetusta ja luonnonympäristöstä sekä sosiaalisista ja toiminnallisista tekijöistä, jotka vaikuttavat elämänlaatuun ja elinolosuhteisiin, ottaen huomioon väestöryhmien erilaiset tarpeet iästä ja elämäntilanteesta riippuen (ymparisto.fi). Kotka on sitoutunut edistämään kuntalaistensa hyvinvointia monin eri tavoin, ja elinympäristön merkitys on keskeinen hyvinvoinnin kokonaisuudessa. Arkiympäristö vaikuttaa suoraan ihmisten terveyteen, turvallisuuteen ja mielen hyvinvointiin. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi on tärkeää, että elinympäristö on terveellinen ja turvallinen. THL korostaa, että elinympäristö on hyvinvoinnin ja terveyden perusedellytys, ja sen suunnittelusta vastaavat kunnan tekninen, ympäristö- ja maankäytön sektori.

Kotka kuuluu Hiilineutraalit (Hinku) -kunnat -verkostoon, ja kaupunki on sitoutunut vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2007 tasoon. Joulukuussa 2020 hyväksytty ja 2024 (kv 25.11.2024) päivitetty Ilmasto-ohjelma, ja ohjaa kaupungin toimia kohti kestävämpää kehitystä ja ympäristötavoitteiden toteutumista. Luonto ja kaupunkimetsät ovat keskeisiä hyvinvoinnin edistäjiä. Vanhojen metsien on todettu tukevan palautumista nuorempia metsiä paremmin, ja niiden monimuotoisuuden ylläpito edistää sekä luonnon että ihmisten hyvinvointia. Kestävän metsänhoidon periaatteet on jo valmisteltu, ja Mussalon Santalahdessa on mahdollisuus tutustua metsä- ja rantaluontoon merkittyä luontopolkua pitkin.

Ympäristöterveydenhuollon palveluyksikössä tehdään terveydensuojelua, elintarvikevalvontaa, tupakkavalvontaa ja lääkelain mukaista valvontaa. Terveydensuojelun tarkoituksena on ennaltaehkäistä, vähentää ja poistaa elinympäristöstä sellaisia tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa. Terveyshaitalla tarkoitetaan ihmisessä todettavan sairauden ja terveyshäiriön lisäksi muun tekijän tai olosuhteen esiintymistä, joka voi vähentää väestön tai yksilön elinympäristön terveellisyttä. Esimerkiksi uimarantoja, kouluja, päiväkoteja, liikuntatiloja ja hoivayksiköitä tarkastetaan säännöllisesti. Elintarvikevalvonnan tavoitteena on varmistaa, että elintarvikkeet ovat turvallisia, ja että elintarvikkeet tai niistä annettavat tiedot eivät johda kuluttajaa harhaan. Toiminnan, tuotteiden sekä tuotteista annettavien tietojen tulee täyttää

elintarvikelainsäädännön vaatimukset. Tarkastuskäyntien lisäksi elintarvikevalvontaan kuuluu esimerkiksi toimijoiden ohjausta ja neuvontaa sekä elintarvikevälitteisten epidemioiden selvittämistä. Tupakkalain noudattaminen on osa ympäristöterveydenhuollon tehtäviä, tavoitteena valvoa tupakkatuotteiden myyntiä sekä vähentää tupakansavulle altistumista. Muun ympäristöterveydenhuollon valvonnan yhteydessä valvotaan myös yleisiä tupakointikieltoja, joiden mukaan tupakointi ei ole sallittua esimerkiksi oppilaitoksissa. Myös ravitsemisliikkeiden tupakointitiloja valvotaan säännöllisesti. Myyntipaikoissa valvonta koskee myös myynnin omavalvontaa sekä markkinointi- ja esilläpitokieltoja. Lääkelain osalta valvotaan nikotiinikorvausvalmisteiden myyntiä. Terveystoiminnassa muiden viranomaisten kanssa ennakolta onnettomuuksien tai vastaavien erityistilanteiden aiheuttamien terveyshaittojen ehkäisemiseksi, selvittämiseksi ja poistamiseksi tarvittaviin valmius- ja varotoimenpiteisiin.

Ympäristönsuojelun palveluyksikön tehtävät painottuvat ympäristölainsäädäntöön liittyvien lupa- ja ilmoitusasioiden käsittelyyn, ympäristön tilan seurantaan sekä valvonta- ja valistustehtäviin. Tehtäväkenttään kuuluvat mm. ympäristöluvat, jätehuollon valvonta, ilmanlaadun seuranta, kiinteistöjen jätevesien johtamiseen liittyvät valvontatehtävät ja melukysymykset. Yksikkö hoitaa Kotkan ympäristölautakunnan alaisuudessa ympäristönsuojelun viranomais tehtäviä Kotkan kaupungin ja Pyhtään kunnan alueella. Yksikkö vastaa myös koko kaupungin ilmastotyön ja kestävä kehityksen työn koordinoinnista.

Kaupunkisuunnittelussa korostuu elinympäristön turvallisuus ja hyvinvointi. Tavoitteena on tiivis kaupunkirakenne, saavutettavat palvelut ja ekologiset liikkumismuodot, erityisesti kävelyn ja pyöräilyn edistäminen. Esteettömyyden huomioiminen on tärkeää, jotta kaikilla on mahdollisuus osallistua elinympäristön kehittämiseen.

Kotka on nimetty Pohjolan puistopääkaupungiksi, ja kaupungin viheralueet, jotka kattaa noin 1 400 hehtaaria, edistävät kuntalaisten hyvinvointia. Puistotoimi vastaa viheralueiden rakentamisesta ja kunnossapidosta, ja kaupungilla on useita palkittuja puistoja, kuten Sapokan vesipuisto ja Katariinan Meripuisto. Kotkassa on myös yhdeksän koirapuistoa ja yksi virallinen koirien uimaranta. Kesän 2024 maisemapelto toteutettiin Kotkan Jumalniemessä, ja kaupungissa on hyötypuutarhoja asukkaiden käyttöön. Kotkan kaupungin alueella on 59 puistotoimen ylläpitämää leikkipaikkaa, ja taajamametsät tarjoavat luontoon perustuvaa virkistystä. Varhaiskasvatuksessa ja opetustoiminnassa on saatu Vihreä lippu -sertifikaatti ympäristökasvatuksesta, ja osallistuvan budjetoinnin avulla asukkaat ovat voineet vaikuttaa elinympäristön kehittämiseen.

Kaavahankkeissa osallisten kuuleminen on tärkeä vaihe, ja suunnittelun aikana järjestetään yleisötilaisuuksia. Kotkan kaavoituksen nettisivuilla on saatavilla ajankohtaista tietoa meneillään olevista hankkeista ja kaavoituksen etenemisestä. Linkki Kotkan kaupunkisuunnittelun sivuille: [Kaupunkisuunnittelu ja kaavoitus](#)

Asumisneuvonta

Kotkan kaupunki aloitti valtuustokaudella 2021–2025 asuntopolitiikan kehittämisen ja valmisti ensimmäisen asunnottomuusohjelman 2024–2027 - Omaan kotiin Kotkassa! Ohjelma sisältää kuntatasoiset ja yhteistyössä toteutettavat toimenpiteet, joista vastaa monialainen asunnottomuustyöryhmä. Kaupunki solmi sopimuksen ARA:n kanssa yleisen asumisneuvonnan käynnistämiseksi, ja ensimmäinen asumisneuvoja aloitti työnsä toukokuussa 2024.

Asunnottomuustyötä tekevät kaupungin asumisneuvojan lisäksi Kaakkois-Suomen Sininauha ry:n Kotikoodi-työntekijä ja Kotkan Asunnot Oy:n asumisneuvoja. Vuonna 2024 asunnottomuustilanne vaikeutui hallituksen leikkausten vuoksi ja saattaa vaikeutua lisää vuonna 2025.

Asumisneuvoja tukee asukkaita asumisongelmissa tarjoten ratkaisuja, joilla vältetään hädätöjä ja asunnottomuutta. Työ parantaa elämänlaatua ja vähentää köyhyyttä ja sosiaalisia ongelmia. Vuonna 2024 asumisneuvoja esti noin 15 henkilön jäämisen asunnottomaksi. Asumisneuvoja ei ole virkamies, mikä tekee hänestä helposti lähestyttävän. Hän kuuntelee, ohjaa ja tukee asukkaita löytämään oikeat palvelut ja ratkaisut, ollen tärkeä osa kaupungin sosiaalista tukiverkostoa.

Asuminen ja asumismuodot

Kotkassa taajama-aste on 98,2 %, mikä tarkoittaa, että suurin osa väestöstä asuu kaupunkimaisessa ympäristössä. Kotkan kaupunki on osallistunut Finnish Consulting Groupin (FCG) yhdyskuntatekniset palvelut kyselytutkimukseen. Vuoden 2024 tulosten mukaan kotkalaiset ovat melko tyytyväisiä asuinalueidensa oloihin. Linkin kautta pääset kyselytutkimuksen tuloksiin: [kyselytutkimuksen tulokset](#). Kotkassa suosituin asumismuoto on omistusasunto. Tilastokeskuksen tietojen mukaan noin 61,8 % kotkalaisista asuu omistusasunnoissa. Kerrostaloissa asuu 54,8 % kotkalaisista, kun taas rivi- ja pientaloissa asuu 44 %. Vuonna 2024 noin 35,9 % kotkalaisista asuu vuokra-asunnoissa.

Etäisyydet: Kotka on maakuntansa Kymenlaakson toiseksi suurin, 50 210 asukkaan kaupunki reilun tunnin matkan päässä pääkaupunkiseudulta. Se sijaitsee Suomenlahden rannikolla, Kymijoen suistossa.

1.3 Työllisyys ja kotoutumisen edistäminen

Työllisyystilanteen kehitys viime vuosina

Työmarkkinoiden tilanne parani valtakunnallisesti koronan jälkeisinä vuosina, ja tämä kehitys heijastui myös Etelä-Kymenlaakson alueelle. Työttömien määrä pysytteli historiallisen alhaisella tasolla, mikä näkyi selvästi myös TE-toimiston asiakasmäärissä. Ajanjakson aikana työttömyysluvut olivat poikkeuksellisen alhaisia verrattuna aikaisempiin vuosiin, mikä kuvastaa työmarkkinoiden elpymistä pandemian jälkeisessä tilanteessa. Vaikka työttömyysaste pysyi valtakunnallisesti alhaisena, haasteena Kotkassa on kuitenkin ollut vakiintuneesti suhteellisen korkea työttömien osuus työvoimasta (12–13 %) sekä pitkäaikaistyöttömien määrä, joka on pysynyt korkeana. Myös nuorten työttömyys on alueella ollut suhteellisesti korkeampaa kuin muualla maassa. Lomautettujen määrät ovat lisäksi vaihdelleet merkittävästi kuukausittain.

Huolimatta kohtalaisesta kehityksestä pandemiavuosien jälkeen Venäjän hyökkäyssota ja siitä seurannut energiakriisi ovat vaikuttaneet erityisesti alueen metsäteollisuuteen, matkailuun ja palvelusektoriin. Kymenlaakson pidempään jatkunut rakennemuutos kärjistyi Kotkassa vuonna 2023 suuryritysten, kuten Stora Enson ja Kotkamillsin, tuotantolaitosten sulkemisilla ja muutosneuvotteluilla, joilla on ollut merkittäviä kerrannaisvaikutuksia etenkin logistiikka- ja alihankintaketjuissa. Sitten rakennemuutosta on tuettu ÄRM-rahoituksella (Äkillinen rakennemuutos rahoitus) ja osana ÄRM-pakettia Kotka, Hamina ja Pyhtää nostettiin tukialueeseen 1.

Etelä-Kymenlaaksossa vahvuuksina ovat edelleen sijainti, saavutettavuus ja merkittävä logistiikkaketju. Esimerkiksi HaminaKotkan sataman liikennemäärät nousivat vuonna 2022 ja tulos oli sataman historian toiseksi paras. Kokonaisliikenne on sittemmin kääntynyt alavireisempään suuntaan. Tulevaisuuden näkymiä parantavat suunnitteilla olevat isot investoinnit, kuten akkumateriaalitehtaat, jotka voivat pitkällä aikavälillä tuoda uusia työpaikkoja ja parantaa työllisyystilannetta. Viime aikoina työvoiman kysyntä on kuitenkin hiljentynyt, ja vuoden 2023 aikana uusien avoimien työpaikkojen määrä laski Kotkan seudulla 25 % verrattuna edellisvuoteen. Rekrytointitarpeet pysyvät tästä huolimatta korkeina erityisesti esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon aloilla. Alueen työllisyystilanteen odotetaan säilyvän pääosin toistaiseksi ennallaan, elinkeinoelämän ja yritystoiminnan hieman piristyessä.

Kotkan kaupungin toimenpiteet työllisyyden edistämiseksi: Kotkan kaupunki on työllistänyt vuosittain noin 60–80 heikommassa työmarkkina-asemassa olevaa työtöntä palkkatukityöhön omiin yksiköihinsä. Palkkatuki- ja velvoitetyöllistämiseen liittyvä koordinointi siirrettiin vuonna 2023 henkilöstöasioiden yksiköstä hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualueelle ja viime vuosina palkkatukityömahdollisuuksia Kotkan kaupungin yksiköissä on pyritty lisäämään. Hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualueella palkkatukityöllistämisen prosessia hallinnoivat työllisyyskoordinaattori ja työllisyys sihteeri, jotka toimivat tukena yksiköille työllistämiskysymyksissä ja ylläpitävät yhteistyötä työllistämiseen liittyvissä asioissa Kaakkois-Suomen TE-toimiston kanssa. Viime vuosina palkkatukityömahdollisuuksia Kotkan kaupungin yksiköissä on pyritty lisäämään.

Vuonna 2024 Kaakkois-Suomen TE-toimiston palkkatukeen liittyvien määrärahalinjausten ja lainsäädännöllisten muutosten vuoksi (esim. velvoitetyöllistämisen päättyminen 1.9.2024 alkaen) tavoite työllistettyjen määrän kasvattamisesta nykyisellä toimintamallilla muuttui aiheettomaksi. TE2024-uudistuksen tuomien muutosten sekä 1.9.2024 voimaan tulleiden työttömyysturvalain muutosten valossa aloitettiin alustavat suunnitelmat työllisyyden edistämisen kokonaisuuden kehittämiseksi. Vuonna 2025 pyritään kehittämään uutta työllistämistoimintamallia ja toteuttamaan työsopimuslain (1 luku 3 a) mukaista pitkäaikaistyöttömien määrärahaista työllistämistä. Työllistämisen tavoitteena on edelleen parantaa pitkäaikaistyöttömien kuntalaisten työllistymismahdollisuuksia ja edistää sosiaalista osallisuutta.

Palkkatukityöllistämisen lisäksi työttömät henkilöt ovat voineet olla työkokeilussa tai kuntouttavassa työtoiminnassa Kotkan kaupungin yksiköissä. Vuonna 2024 laadittiin Kymenlaakson hyvinvointialueen kanssa kumppanuussopimus kuntouttavan työtoiminnan toteuttamisesta Kotkan kaupungin yksiköissä. Sopimuksen perusteella kaupunki voi tarjota kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla soveltuvia työtoiminnan tehtäviä ja työnjohdollista ohjausta kunnan toimintaympäristöissä. Hyvinvointialue vastaa kuntouttavan työtoiminnan

asiakkaan palveluprosessista, sekä tuesta ja ohjauksesta palvelun aikana. Työkokeilu ja kuntouttavan työtoiminnan paikkoja yksiköt ovat voineet tarjota vaihtelevasti tilanteensa mukaan.

Lisäksi Kotkan kaupunki pyrkii edistämään työllistymismahdollisuuksia paikallisissa yrityksissä ja yhdistyksissä myöntämällä yritysten ja yhdistysten kuntalisää. Vuonna 2025 Kotkan kaupungin nuorille myönnettävät kesätyösetelit siirtyvät henkilöstöasioiden yksiköstä osaksi hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualueen tehtäviä. Hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualueella jo hallinoidavasta kuntalisästä ja kesätyöseteleistä pyritään luomaan selkeä kokonaisuus, joka tukee yritysten ja yhdistysten työllistämistä sekä nuorten työllistymistä ympärivuotisesti.

EKAMI:n Rannikopajat ovat tuottaneet sopimuksellisesti hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualueelle nuorten työpajatoimintaa. Työpajatoiminta tarjoaa nuorille mahdollisuuden ohjattuun tai tuettuun työntekoon sekä räätälöityyn polkuun koulutukseen sen loppuun saattamiseen yhteistyössä koulutuksen. Lisäksi alle 29-vuotiaille kotouttamistoimenpiteissä oleville monikulttuurisen pajatoiminnan ohjaus- ja valmennuspalveluja.

TE2024-uudistuksen valmistelu

TE2024-uudistus siirsi julkiset työvoimapalvelut valtiolta kuntien vastuulle 1.1.2025 alkaen. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostavat kunnille uuden valtionosuustehtävän. Etelä-Kymenlaaksossa TE2024 uudistuksen valmistelua on tehty yhdessä viiden kunnan kesken. Kunnat ovat Pyhtää, Kotka, Hamina, Virolahti ja Miehikkälä. Vastuukuntana toimii Kotka, joka tulee olemaan vastuussa työvoimapalveluiden lainmukaisesta järjestämisestä koko alueella.

TE2024-uudistuksen valmistelu lähti Etelä-Kymenlaaksossa varsinaisesti liikkeelle keväällä 2022, kun Etelä-Kymenlaakson seutuneuvottelukunta, joka koostuu alueen kuntien keskeisistä edustajista, päätti käynnistää valmistelun ja kokosi kuntien edustajista koostuvan työryhmän. Valmistelun alkumetreillä arvioitiin kahta järjestämismallia, joista valtuustotasoisilla päätöksillä valittiin Kotkan kaupungin vastuukuntamalli. Maaliskuussa 2023 hyväksytyn työvoimapalveluiden järjestämislain jälkeen käynnistettiin kuntien sopimusneuvottelut. Kunnat osallistuivat kevään 2023 aikana yhteisiin neuvotteluihin, ja valmisteltu sopimus eteni elokuusta lähtien kuntien päätöksentekoon yhdessä työvoimapalveluiden järjestämissuunnitelman kanssa.

Huhtikuusta 2023 alkaen Etelä-Kymenlaakson TE2024-uudistuksen valmistelutyötä koordinoi TE24-projektipäällikkö. Valmistelutyötä tuki Kotkan kaupungin työllisyydenhoidon ohjausryhmä, ja Etelä-Kymenlaaksossa toiminut alueellinen ohjausryhmä. Valmistelua tehtiin hyvässä yhteistyössä Etelä-Kymenlaakson alueen kuntien, Kaakkois-Suomen TE-toimiston, ELY-keskuksen, Ekamin, Cursorin ja muiden keskeisten sidosryhmien kesken. Muun muassa palvelusuunnittelun tueksi perusteettiin alatyöryhmät, jotka koottiin alueen eri toimijoista. Näiden työryhmien tehtävänä oli luoda pohjaa alueen työllisyydenhoidon ekosysteemille, tehdä pohjatyötä palvelusuunnittelulle, lisätä tietoa ja innovoida uusia ratkaisuja. Työryhmien tuottamia materiaaleja hyödynnettiin valmistelussa. Valmistelun tukena toiminut työryhmätyöskentely purettiin suunnitellusti alkuvuonna 2024, mutta työskentelyä jatkettiin muuten yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Valmistelun aikana projektipäällikkö osallistui myös valtakunnallisiin ja C23-kaupunkien verkostoihin, mikä tuki sekä alueellista että valtakunnallista valmistelutyötä.

Keväällä 2024 aloittivat toimintansa työvoimapalveluiden jaosto sekä Etelä-Kymenlaakson kuntien yhteinen koordinaatioryhmä. Jaoston ensimmäisessä vaiheessa järjestettiin kolme iltakoulua, ja kesäkuuhun mennessä se oli hyväksynyt vuoden 2025 palvelusuunnitelman, organisaatiokaavion ja talousarvion. Samalla käynnistettiin työllisyyspäällikön rekrytointi, ja uusi työllisyyspäällikkö aloitti tehtävässään kesäkuussa 2024. Vuoden 2024 aikana valmistelun tavoitteena oli varmistaa, että Kotkan kaupunki on valmis ottamaan siirtyvät tehtävät ja henkilöstön vastaan. Tukipalveluiden valmistelu eteni kaupungin eri vastuualueilla. Muun muassa talous-, ITC- ja toimitila-asioihin liittyen tehtiin poikkihallinnollista yhteistyötä. Uudistuksen onnistumista tuki, että julkiset työvoimapalvelut integroituvat tiiviiksi osaksi Kotkan kaupungin organisaatiota.

Etelä-Kymenlaakson työllisyysalueen tavoitteena on uudistuksen myötä nivoa työvoimapalvelut osaksi kunnan elinvoimatyötä sekä tuottaa tehokkaita ja saavutettavia palveluita. KOTO24-uudistuksen myötä kunnilla on ollut työvoimapalveluiden järjestämisvastuun lisäksi kokonaisvastuu myös kotoutumisen edistämisestä 1.1.2025 alkaen. Kotoutuja-asiakkaiden palveluita ja prosesseja pyrittiin tarkastelemaan uudistuksen valmistelussa kokonaisuutena, tiiviissä yhteistyössä kotoutumista edistävien toimijoiden ja työvoimaviranomaisen kanssa. Etelä-Kymenlaaksossa tavoitteena on kokonaisuudessaan joustavat ja tehokkaat työvoima-, koulutus- ja kotoutumispalvelut, jotka toimivat osana paikallista ekosysteemiä. Palveluiden tulee näyttäytyä sujuvin ja tehokkain niin henkilö- kuin työnantaja-asiakkaidenkin näkökulmasta ja perustua elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden tarpeisiin.

Ohjaavan lainsäädännön lisäksi valmistelussa otettiin huomioon kuntia työllisyydenhoidossa kannustava rahoitusmalli. Käytettävissä olevien laskelmien pohjalta Etelä-Kymenlaaksoon on ohjautumassa merkittävästi vähemmän rahoitusta työvoimapalveluiden tuottamiseen, kuin alueen ELY-keskus on palveluiden järjestämiseen käyttänyt. Etelä-Kymenlaakson alueen kuntien taloudellinen tilanne ei mahdollista ylimäärisiä panostuksia työvoimapalveluihin. Suunnittelu taloudellisten sekä henkilöstövoimavarojen osalta lähti siitä, että kunnille kohdistettavat valtionosuuslisäykset ja siirtyvä henkilöstöresurssi käytetään lakisääteisten julkisten työvoimapalveluiden tuottamiseen. Etelä-Kymenlaaksossa kuntien yhteistyösopimuksessa on julkisten työvoimapalveluiden järjestämiseen rahoitusmalli, jossa Hamina, Pyhtää, Miehikkälä ja Virolahti rahoittavat Kotkan kaupunkia lakisääteisten palveluiden järjestämisessä valtionosuusperusteiden mukaisesti; 47% työikäisen väestön perusteella ja 47% laajaan työttömyyteen perustuen ja lisäksi 6% perustuen vieraskielisten osuuteen. Rahoitusmalli pohjautuu yhteisvastuullisuuteen ja mahdollisimman läpinäkyvään toimintaan. Yhteistyösopimuksessa on määritelty, että myös mahdolliset alijäämät katetaan rahoitusperiaatteiden mukaisesti ja ylijäämät jaetaan samoin periaattein.

Etelä-Kymenlaaksossa sovittiin, että työttömyysetuuksien rahoitus säilyy kuntakohtaisena, jolloin kukin kunta vastaa itse omista työttömyysetuusmenoistaan. Kannustavan rahoitusmallin pohjalta kuitenkin pyritään panostamaan vaikuttavaan työnhaun alkuvaiheeseen, jotta työttömyysetuusmenot eivät jatkossa kasva. Vuoden 2024 loppuun asti valtio rahoitti työmarkkinatuen täysimääräisesti aina 300 päivään saakka, minkä jälkeen valtio ja kotikunta jakavat kustannukset puoliksi 1000 päivään asti. Tämän jälkeen kunnan vastuu nousee 70 %. Vuodesta 2025 alkaen kuntien rahoitusvastuu alkaa jo 100 työttömyyspäivän jälkeen, ja se koskee työmarkkinatuen lisäksi myös peruspäivärahaa ja ansiopäivärahan perusosaa. Kunnan vastuu kasvaa portaittain, kattaen enimmillään puolet perusosan rahoituksesta pitkissä työttömyysjaksoissa.

Kotoutuminen on yksilöllinen prosessi. Kotoutumispalveluissa kehitetään palveluja kotoutumiseen, koulutukseen, työllistymiseen ja väestösuhteisiin. Tämä tapahtuu monialaisella yhteistyöllä ja tarjoamalla tukea, suomen kielen opetusta sekä edistämällä yhteiskunnan vastaanottavuutta. Kotka vastaa alueellisesti Kotouttamisen edistämisestä koko Etelä-Kymenlaakson alueella. Etelä-Kymenlaakson seudullinen kotouttamisohjelma on laadittu vuosille 2023–2026. Ohjelma aukeaa seuraavan linkin kautta: [Kymenlaakson seudullinen kotouttamisohjelma 2023-2026.](#)

Kotoutumisen edistämisen palveluissa edistetään maahanmuuttaneiden kotoutumista Kotkaan ja suomalaiseen yhteiskuntaan yhteistyössä viranomaisten, seurakunnan ja kolmannen sektorin kanssa. Kotkan kaupunki vastaa kotoutumisajalla olevien turvapaikan saaneiden ja tilapäistä suojelua saaneiden aikuisten ja heidän perheidensä sekä kiintiöpakolaisten alkuvaiheen ohjauksesta ja neuvonnasta. Kaupungin matalan kynnyksen maahanmuuttajien ohjaus ja neuvonta MOONA tarjoaa puolestaan monipuolista neuvontaa ja ohjausta erilaisissa elämäntilanteissa.

Kotoutumisen tukemisen avustuksia on jaettu Kotkassa vuosittain järjestöille, yhteisöille, työryhmille ja urheiluseuroille maahanmuuttaneiden kotoutumista ja työelämävalmiuksia edistävään toimintaan. Lisäksi useat vapaaehtoiset opettavat maahanmuuttaneille suomea ja myös tukevat heitä kotoutumisessa monilla eri tavoin. Vuonna 2022 Ukrainan sotaa pakenevien ihmisten tukeminen toi 120 uutta vapaaehtoista toimintaan mukaan.

Kotoutumisen edistämisen palvelut ovat vuosittain mukana Rasisminvastaisen viikon ja Maailma Kymissä -tapahtuman järjestämisessä. Rasisminvastainen viikon tapahtumilla pyritään lisäämään keskustelua ennakkoluuloista ja tunnistamaan rasismia yhteiskunnassa. Maailma Kymissä puolestaan esittelee alueen taitavia esiintyviä maahanmuuttaneita sekä yhdistyksiä ja järjestöjä Karhulan torilla.

Vuonna 2023 lakiuudistuksen myötä Kotkan kotoutumisen edistämisen palveluista siirtyi hyvinvointialueelle perheryhmäkoti, ja kilpailutusten myötä Kotkan vastaanottokeskus ja alaikäisten ryhmäkoti siirtyivät yksityiselle toimijalle. Liikkeenluovutuksena Kotkan tulkkikeskus siirtyi Monetra oy:lle, jolta Kotka edelleen ostaa tulkkipalvelunsa. Tulevana vuotena Kotoutumisen palvelut keskittyvät tarjoamaan peruspalveluaan maahanmuuttaneille, huomioiden erityisesti uuden kotoutumislain tuomat uudistukset; kuten työvoiman ulkopuolisten maahanmuuttaneiden tavoittaminen kotoutumispalveluiden piiriin ja hyvien väestösuhteiden edistäminen.

1.4 Turvallisuus ja sen edistäminen

Yleiseen turvallisuustilanteeseen kohdistui monia muutoksia valtuustokauden 2021–2025 aikana. Valtuustokauden alkua varjosti vielä Covid19-viruksen torjuntaan ja jälkihoitoon liittyvät toimet kaupungin valmiusjohtoryhmän ja kaupunginhallituksen työssä. Samaan aikaan edistettiin hyvinvointialueuudistusta ja siihen liittyvää valmistelutyötä. Pelastustoimi siirtyi kunnan organisaatiosta osaksi hyvinvointialueen organisaatiota vuoden 2023 alusta alkaen.

Keväästä 2022 alkaen seurattiin Venäjän hyökkäyssodan seurauksia Ukrainassa. Ukrainalaisia vastaanotettiin tilapäisen suojelutarpeen perusteella vuosien 2022–2024 aikana. Vuonna 2024

toukokuun loppuun mennessä ukrainalaisia oli Kotkassa tilapäisen suojeluntarpeen perusteella noin 400. Tilanne Itärajalla eskaloitui Venäjän järjestämään välineelliseen maahantuloon loppuvuonna 2023, jonka seurauksena Suomen hallitus päätti sulkea Itärajan kaikelta liikenteeltä. Itärajan sulkeminen ei vaikuttanut alueellamme vain turvallisuustilanteeseen, vaan sillä on ollut merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Syksyllä 2023 Kymenlaakson liitto ja kunnat valmistelivat yhdessä äkillisen rakennemuutoksen suunnitelman. Itärajan pitkittynyt sulkeminen on vaikuttanut venäjän kansalaisiin, joita Kotkassa asui 31.12.2023 yhteensä 981 ja vaikuttaa Kotkassa myös Venäjän ja Suomen kaksoiskansalaisten, sekä kaksoiskulttuuristen perheiden arkeen, kun yhteydenpito omaisiin on haasteellista.

Kotkan kaupungille perustettiin vuonna 2023 uusi turvallisuuspäällikön virka, joka täytettiin elokuussa 2023. Näin vahvistettiin riskienhallinnan, varautumisen ja turvallisuuden koordinoitua kaupunkikonsernissa. Varautumis- ja turvallisuusasioissa tehdään laajalti yhteistyötä eri viranomaistahojen sekä muiden alueen kuntien kanssa. Alueellista yhteistyötä koordinoi Kymen Turva, jonka yhtenä jäsenenä Kotkan kaupunki on. Kymen Turvassa linjataan ja asetetaan yhteisiä painopisteitä, sekä sovitetaan yhteen Kymenlaakson valmius- ja turvallisuusasioita. Kymenlaakson alueellinen riskienarviointi toteutetaan Kymen Turvan ohjaamana. Riskiarviota on Kymenlaaksossa laadittu vuodesta 2016 alkaen ja uusin päivitys valmistui 2023.

Valtioneuvoston hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden periaatepäätöksen 2030 toimeenpano aloitettiin Kymenlaaksossa laatimalla kuntien, hyvinvointialueen ja viranomaisten yhteinen laaja arjen turvallisuusohjelma vuosille 2024–2025. Ohjelma sisältää jokaiselle maakunnan kunnalle omat kuntakortit. Kotkassa tehtiin valtuustokauden 2021–2025 aikana valtuustoaloite turvallisuussuunnitelman laadinnasta ja vuonna 2024 toteutettiin kuntalaisten laaja turvallisuuskysely, jonka pohjalta on aloitettu kaupungin ensimmäisen turvallisuusohjelman laadinta osaksi kaupungin valtuustokauden hyvinvointisuunnitelmaa. Arjen turvallisuusasioita koordinoidaan Kotkassa hyvinvointilautakunnan, kaupunkirakennelautakunnan ja kaupunginhallituksen yhteistyössä, sekä vahvassa verkostoyhteistyössä hyvinvointialueen sekä muiden Kymen Turvassa toimivien osapuolten kanssa.

Moniammatillinen verkosto tukee turvallisuustyötä Kotkassa

Kaakkois-Suomen poliisin mukaan nuorten radikalisoitumista tai varsinaista jengiväkivaltaa ei ole Kotkassa vielä esiintynyt. Alaikäisten pahoinpitelytapauksia ja väkivaltaisia välien selvittelyjä on kuitenkin tullut poliisin tietoon aiempaa enemmän. Kaupungissa tehdään tiivistä yhteistyötä nuorten keskuudessa nousevien ilmiöiden tunnistamiseksi ja niitä seurataan mm. Kotkan nuoret työryhmässä, jossa on mukana Kymen HVA:n ammattilaiset, poliisi, kaupungin ehkäisevä päihdetyö, liikkuva nuorisotyö, Kotka-Kymin seurakunnan erityisnuorisotyö, kaupungin turvallisuuspäällikkö ja opetustoimi. Ankkuripoliisin, koulujen ja Kymen HVA:n nuorten matalan yhteistyö toimii hyvin alle 15-vuotiaden rikoksenteijöiden tavoittamiseksi. Suurin huoli kohdentuu 15–18-vuotiaden rikolliseen käyttäytymiseen. Syksyllä 2024 Kaakkois-Suomen poliisi vieraili kouluilla pitämässä oppitunteja väkivallasta ja päihteistä. Poliisi kohtasi kaikki toiminta-alueen 6.-luokkalaiset.

Vuodesta 2023 alkaen Kymenlaakson hyvinvointialueilla on ollut lähisuhdeväkivallan koordinaatiovastuu. Kunnilla on ollut velvollisuus nimetä ehkäisevästä lähisuhdeväkivallasta vastaava toimihenkilö ja toimielin. Kotkassa vastuu on hyvinvointilautakunnalla, ja se on nimennyt

ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattorin vastaamaan tästä työstä. Kymenlaaksossa on valmistunut ensimmäinen laaja lähisuhdeväkivallan ehkäisyn toimintasuunnitelma vuosille 2024–2025 (linkki: [Lähisuhdeväkivallan ehkäisyn toimintasuunnitelma 2024-2025](#)), ja toimenpiteiden jalkauttaminen alkaa vuonna 2025. Perheiden turvallisuusopas valmistui 2024, sitä jalkautetaan varhaiskasvatuksen työntekijöiden käyttöön vuoden 2025 aikana. Turvallisuusopas aukeaa seuraavan linkin kautta: [Turvallisuusopas](#)

Uusintarikollisuuteen puuttumiseksi Kotkassa käynnistettiin vuonna 2021 rikosseuraamusasiakkaiden ja heidän läheistensä kanssa työskentelevien verkosto, johon kutsuttiin mukaan Kriminaalihuollon tukisäätiön alueellinen asiamies, Kaakkois-Suomen rikosseuraamustoimiston edustaja, vankiloiden edustajat, Kymen HVA:n aikuissosiaalityö, sekä tärkeimpien asiakasryhmässä työskentelevien muut sidosryhmät. Vuonna 2022 verkosto laajeni Etelä-Kymenlaakson yhteiseksi ja vuonna 2023 siitä tuli maakunnallinen, kun hyvinvointialueet aloittivat toimintansa, mutta verkosto työskentelee edelleen Kotkan kaupungin vetovastuulla.

Liikenneturvallisuutta edistetään yhteistyöllä ja alueellisilla tavoitteilla

Kotkan kaupungin liikenneturvallisuustyötä ohjaa Kaakkois-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelman (2022) tavoitteet ja painopistealueet, joiden toteutumista seurataan vuosittain.

Visiona on: 1) kenenkään ei tarvitse kuolla tai vakavasti loukkaantua tieliikenteessä, 2) liikkuminen koetaan turvallisesti kulkutavasta tai liikkujan erityispiirteistä riippumatta 3) liikkumisvalinnat ovat ympäristöystävällisiä sekä terveyttä ja turvallisuutta edistäviä. Keskeiset painopistealueet, joiden osalta kunnilta (ja hyvinvointialueelta) edellytetään toimia ovat: nuoret, ajonopeudet, päihteet, ajoterveys, jalankulku, pyöräily, sähköiset liikkumisvälineet, elinikäinen liikennekasvatus ja tieliikenneonnettomuuksien pelastustoiminta. Kaakkois-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelma vuosille 2022–2030 löytyy seuraavan linkin kautta: [Kaakkois-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelma 2022–2030](#)

Kotkan kaupungilla on myös oma liikenneturvallisuussuunnitelma. Suunnitelmaa päivitettiin vuonna 2023 liikenneympäristön osalta (linkki: [Kotkan liikenneturvallisuussuunnitelma, helmikuu 2023](#)). Muutoin toimintaa ohjaavat alueelliset tavoitteet ja painopistealueet.

Kotkan liikenneturvallisuustyötä seurataan ja koordinoidaan monialaisessa työryhmässä 2–3 kertaa vuodessa. Työryhmän toiminnan asiantuntijatukena toimii Kymenlaakson liikenneturvallisuuskoordinaattori (kuntien ja ELY:n hankkima asiantuntijapalvelu), joka mm. kutsuu työryhmän koolle, tiedottaa sen jäseniä ajankohtaisista koulutuksista, tapahtumista ja selvityksistä, avustaa eri toimialoja toiminnan ideoinnissa, seuraa kaupungin liikenneturvallisuustilannetta ja kokoaa yhteen toteutunutta toimintaa.

Turvallisuustyötä jatketaan myös uudella valtuustokaudella

Kotkan uudistetun kaupunkistrategian 2035 yhtenä poikkileikkaavana teemana on kokonaisturvallisuus ja varautuminen. Strategiaan kirjattuna tavoitteena on, että olemme turvallinen ja sopeutumiskykyinen kaupunki, joka ennakoi ja varautuu mahdollisiin häiriötilanteisiin ja kyberuhkiin. Edistämme asukkaiden turvallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla

yhteisöllisyyttä, arjen turvallisuutta ja valmiutta poikkeustilanteisiin. Linkki kotkan kaupunkistrategiaan: [Kotka 2035 -kaupunkistrategia](#)

1.5 Ehkäisevä päihdetyö ja mielen hyvinvoinnin tukeminen

Ehkäisevä päihdetyö ja päihdehaittojen ehkäisy ovat olleet vuodesta 2015 alkaen kuntien lakisääteistä työtä. Se kattaa alkoholin, nikotiinituotteet, huumeet, huumaavat lääkeaineet sekä haitallisen rahapelaamisen. Hyvinvointialueiden aloitettua vuonna 2023 vastuu jakautui kuntien ja hyvinvointialueiden kesken. Kummallakin on sekä yhteisiä, että erillisiä lakisääteisiä tehtäviä. Kotkan kaupungissa ehkäisevän päihdetyön lakisääteisenä toimielimenä toimii hyvinvointilautakunta. Vastuu ehkäisevän päihdetyön ja päihdehaittojen ehkäisyn käytännön toteuttamisesta on nimetty ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattorille ja monialaiselle ehkäisevän päihdetyön työryhmälle. Päihde- ja mielenterveystyö on sisällytetty Kymenlaakson alueelliseen hyvinvointisuunnitelmaan, sekä kaupungin valtuustokauden hyvinvointisuunnitelmaan. Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattorin vakanssi on perustettu Kotkan kaupungille vuonna 2021 ja koordinaattori aloitti työnsä elokuussa 2021.

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä velvoittaa kaupungin kaikkia toimialoja ja hyvinvointialueita osallistumaan ehkäisevän päihdetyön ja päihdehaittojen ehkäisyn toteuttamiseen omalla toimialueellaan. Kotkan monialaisessa ehkäisevän päihdetyön työryhmässä on edustus kaikilta kaupungin omilta toimialoilta, keskeistä sidosryhmistä ja viranomaisista, mutta ei Kymenlaakson hyvinvointialueelta. Hyvinvointialueella toimii oma lakisääteinen ehkäisevän päihdetyön työryhmä, jota vetää hyvinvointialueen ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön kehittämiskoordinaattori, joka aloitti työnsä Kymenlaaksossa lokakuussa 2023. Työryhmässä on edustus kaikista Kymenlaakson kunnista ja keskeisistä ehkäisevän päihdetyön järjestöistä. Aluehallintovirasto ohjaa kunnissa ja hyvinvointialueilla tehtävää ehkäisevää päihdetyötä ja päihdehaittojen ehkäisyä. Lisäksi työtä kehitetään tiiviissä THL vetoisessa PAKKA-työn verkostossa, missä kuntien ja hyvinvointialueen ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöt ovat mukana. Päihteet näkyvät koko maakunnan tasolla Kymenlaaksossa. Vuonna 2024 julkaistun EHYT ry:n teettämän selvityksen mukaan pelkästään alkoholi synnyttää arviolta 24–43 miljoonan euron kustannukset Kymenlaakson hyvinvointialueella. Selvityksessä ei otettu huomioon työterveyshuollon tai yksityisen terveydenhuollon palveluita. Alkoholi aiheuttaa kustannuksia myös muille palveluille, kuten sosiaalihuollolle, lastensuojelulle, poliisille ja tuomioistuimille. Ikäihmisten päihteiden käyttö on lisääntynyt koko maassa, myös Kymenlaaksossa ja Kotkassa.

Kaakkois-Suomen poliisin ja Kymenlaakson pelastuslaitoksen näkökulmasta päihteet näkyvät myös heidän työssään. Kymenlaakson Arjen turvallisuusohjelmassa on runsaasti toimenpiteitä, joilla pyritään monialaisella työllä yhdessä vähentämään päihdehaittoja.

THL:n jätevesitutkimusten mukaan Kotkassa on ollut merkittävä nousu metamfetamiinin käytössä vuosina 2022–2024. Maaliskuussa 2024 tehdyn tutkimuksen mukaan Kotka on Suomen kaupungeista kärjessä asukaslukuun suhteutetussa metamfetamiinin käytössä. Edellinen vastaava piikki nähtiin vuonna 2020. Seuraavan linkin kautta löydät tarkempaa alueellista tietoa huumeilanteesta ja kansainvälistä vertailtavuutta sekä vertailun kaupungeittain. Linkki: [Jätevesitutkimus: väestötason huumeiden käyttö](#)

Poliisin mukaan huumausaineiden, sähkötupakan ja nikotiinipussien verkkokauppa yleistyy ja kokaiinin käyttö on lisääntynyt Kymenlaaksossa. Kouluterveyskyselyn 2023 perusteella Kotkassa lukion 1.–2.-vuoden opiskelijoista peräti 15,7 % oli kokeillut laittomia huumeista ainakin kerran, kun Kymenlaakson hyvinvointialueella vastaava luku oli 10,5% ja koko maassa 11,6%.

Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (id:3922)	2021	2023
Koko maa	12,6	11,6
Kymenlaakson hyvinvointialue	10,4	10,5
Kotka	10,4	15,7

Lähde: THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025

Kotkassa päihde- ja mielenterveysongelmat sekä rahapeli riippuvuus aiheuttavat elämänhallinnan haasteita, jotka näkyvät myös asunnottomuustyössä. Kymenlaakso ja Etelä-Karjala ovat perinteisesti olleet rahapelaamisen keskittymiä, ja tuorein, THL:n rahapeliselvitys vuodelta 2024 vahvistaa tämän. Kaakkois-Suomen Sininauha ry:n Tiltti-toiminnan mukaan nuorten rahapelaaminen on lisääntynyt erityisesti verkossa.

Vuonna 2024 valmisteltiin alueellinen ehkäisevän päihdetyön toimintamalli, joka hyväksyttiin Kotkan kaupungin hyvinvointilautakunnassa marraskuussa 2024. Kyseinen dokumentti päivittyy vuosittain. Toimintamallin mukainen THL:n päihdetilannekysely toteutettiin kaikissa maakunnan kunnissa syksyllä 2023. Kyselyn tuloksia hyödynnetään Kotkan turvallisuussuunnitelmatyössä. Maakunnallinen PAKKA-työ aloitettiin syksyllä 2024, ja sen toimenpiteitä aletaan toteuttaa valtuustokauden 2025–2029 aikana.

Kaakkois-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelman 2022–2030 yksi painopiste on ajoterveys ja päihteet liikenteessä. Toimenpiteitä on haluttu kohdistaa erityisesti rattijuopumusten ehkäisyyn, koska rattijuopumusten määrä on korkealla. Kotkassa poliisin tietoon tulleita rattijuopumuksia 1000 asukasta kohden oli vuonna 2023 4,9%, vastaava luku Kymenlaaksossa oli 4,4% ja koko maassa 2,8%. Alla tilastotietoa vuosilta 2021–2023.

Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset / 1 000 asukasta (id:3089)	2021	2022	2023
Koko maa	3,1	2,9	2,8
Kymenlaakson hyvinvointialue	5,7	3,9	4,4
Kotka	6,6	4,2	4,9

Lähde: THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025

Kaakkois-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelman 2030 mukaisia ehkäisevän päihdetyön toimenpiteitä on toteutettu monin tavoin. Pikkujouluukauden alkaessa marraskuussa 2023 ja terassikauden alkaessa toukokuussa 2024 toteutettiin anniskeluravintoloille suunnattu tietoisuusrattijuopumuksen ehkäisystä. Keväällä 2024 järjestettiin Kotkassa Ely -keskuksen vetämä liikenneturvallisuusfoorumi, jossa käsiteltiin ajoterveyttä. Lisäksi Kymenlaaksoon perustettiin vuonna 2024 monialainen työryhmä rattijuopumuksen ehkäisemiseksi. Liikenneturvallisuussuunnitelman mukaisia toimia jatketaan edelleen.

Vuonna 2024 alkoholilakiin ja tupakkalakiin tuli muutoksia, joihin Kotkan kaupunki antoi lausuntoja valmisteluvaiheessa. Alkoholien anniskelua koskeva lainsäädäntö päivittyi jo vuonna 2021, jolloin lakiin kirjattiin osallistava lupalausuntomalli. Kymenlaaksossa otetaan vaiheittain käyttöön Aluehallintoviraston (AVI) osallistava lupalausuntomalli, ja Kotka on toiminut pilottikuntana. Kotkassa malli luotiin ja otettiin käyttöön vuoden 2024 loppupuolella. Lakimuutoksista viestitään aktiivisesti kuntalaisille kaupungin verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa.

Vuonna 2022 Kotkan kaupunki tilasi opinnäytetyön mallinnoksen THL:n ja Seinäjoen kaupungin kehittämästä Festaripakka-mallista, jonka tavoitteena on tukea koko yhteisön voimin nuorten vastuullista juhlamista. Kotka kehitti Puistopakka-työmuodon. Työ keskittyy nuorten kohtaamiseen Meripäivien aikaan ja pyrkii ehkäisemään alaikäisten päihdehaittoja, turvataan Meripäiviä viettäviä nuoria yhteistyössä vartiointiliikkeen ja viranomaisien kanssa. Malli ei ole kunnolla ottanut tuulta allensa, vaikka sitä on pyritty käynnistämään vuosina 2023 ja 2024. Työtä on tehty hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualueen henkilöstön voimin. Vapaaehtoisia ja kaupungin työntekijöitä on haastavaa saada mukaan toimintaan, koska Meripäivät vietetään heinäkuussa. Vuonna 2024 hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualue teki ostopalvelusopuksen SPR:n kanssa selviämispisteestä Meripäivien yhteydessä. Valtuustokaudella 2025–2029 on tarkoitus etsiä Puistopakka-työhön yhteistyötahoja ja päättää sen mukaan toiminnan tulevista kohtaloista. Ilman vapaaehtoisia ja muiden vastuualueiden kanssa tehtävää yhteistyötä Puistopakka-toiminnan ylläpitäminen on hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualueelle liian kallis ja raskas investointi. Vastuu alaikäisten päihdehaitoista on kuitenkin koko kaupungin organisaation yhteinen.

Hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualue, nuorisotoimi sekä kulttuuri- ja tapahtumapalvelut sopivat huhtikuussa 2025, että vuoden 2025 Meripäivien aikana Meripäivä-organisaatio edistää tapahtumaan kokoontuvien nuorten hyvinvointia lisäämällä erityisesti nuorille suunnattua ohjelmasisältöä. Lisäksi organisaatio vastaa turvallisuusjärjestelyjen koordinoinnista laajassa yhteistyössä eri vastuualueiden viranomaisien sekä hyvinvointi- ja turvallisuusalan ammattilaisten kanssa. Tähän kokonaisuuteen on osoitettu oma rahoitus kaupungin talousarviosta.

Joka toinen vuosi toteutettavan kouluterveyskyselyn mukaan nuorten alkoholin käyttö ei ole merkittävästi lisääntynyt ja täysin alkoholiraittiiden nuorten osuus lisääntyy koko ajan. Myös tupakoivien nuorten osuus 8. ja 9. luokan oppilaista ja ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista on vähentynyt. Sen sijaan lasten ja nuorten muiden nikotiinituotteiden käyttö on lisääntynyt. Erityisesti tämä näkyy sähkötupakan, eli vapen osalta.

	ind.		2021	2023
Käyttää alkoholia viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaista	4739	Koko maa	4,1	3,9
Käyttää alkoholia viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaista	4739	Kotka	5,4	3,2
Käyttää alkoholia viikoittain, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	4740	Koko maa	11	9,5
Käyttää alkoholia viikoittain, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	4740	Kotka	9,3	11,8
Käyttää alkoholia viikoittain, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	4741	Koko maa	5,5	4,5
Käyttää alkoholia viikoittain, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	4741	Kotka	2,6	3
Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	4730	Koko maa	7,6	10,7
Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	4730	Kotka	10,4	17,3
Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	4731	Koko maa	26,3	26,3
Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	4731	Kotka	22,4	30,7
Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	4732	Koko maa	4,7	6,7
Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	4732	Kotka	5	11,7
Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista	288	Koko maa	5,3	5
Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista	288	Kotka	5,9	5
Tupakoi päivittäin, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	3936	Koko maa	17,5	13,6
Tupakoi päivittäin, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	3936	Kotka	13,1	12,5
Tupakoi päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	3921	Koko maa	2,3	2,4
Tupakoi päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	3921	Kotka	1,6	2,2

Lähde: THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025 (3.3.2025)

Kotkassa lasten ja nuorten ehkäisevää päihdetyötä tehdään yhteistyössä nuorisotoimen, opetustoimen ja järjestöjen kanssa. Hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualue tarjoaa kaikille kuudesluokkalaisille suunnatun EHYT ry:ltä ostetun päihdeoppituntipaketin, joka keskittyy erityisesti nikotiinituotteisiin. Sopimus on EHYT ry:n kanssa on voimassa vuosina 2024–2025. Yläkouluille järjestetään päihde- ja väkivaltatunteja sekä huoltajatilaisuuksia. Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattori on noin kerran kuussa mukana Liikkuvan nuorisotyön Wauto-illoissa ja Kotkan nuoret- sekä Kasva Kotkassa työryhmissä. Näissä käsitellään myös nuorten päihdeilmiöitä. Marraskuussa oleva valtakunnallinen ehkäisevän päihdetyön viikko huomioidaan sekä nuorisopalveluiden, että koulujen arjessa.

Lasten ja nuorten päihdeilmiöinä on Kotkassa vuosina 2021–2025 näkynyt erityisesti sähkötupakointi, eli vapet, nikotiinipussit ja ns. "juussipurkki-ilmiö", eli kirkas tuontiviina, sekä tuontiviinan myyminen alaikäisille. Näitä ilmiöitä on pyritty selättämään mm. Kotkan nuoret työryhmässä. Tulevan valtuustokauden aikana kehitetään entisestään Kotkan nuoret työryhmän ilmiötyötä ja tehostetaan yhteistyötä poliisin ja Kymenlaakson hyvinvointialueen kanssa. Tavoitteena on laajentaa EHYT ry:n kanssa tehtävää yhteistyötä ja mahdollistaa päihdetuntien tarjontaa pysyvän yhteistyösopimuksen kautta. Vuonna 2022 viiteen puistoon hankittiin

huumeruiskuroskikset osana kuntien terveysturvallisuustyötä, ja niiden määrää voidaan lisätä tarpeen mukaan.

Mielen hyvinvointia tuetaan Kotkassa osallisuuden vahvistamisella sekä hyvinvointialue- ja järjestöyhteistyön avulla. Merkittävin ponnistus mielen hyvinvoinnin tukemiseksi on vuosittain elokuussa toteutettava, Mielessä tuulee- viikko, joka kokoaa saman sateenvarjon alle mittavan toimijaverkoston. Viikon aikana eri puolilla Kotkaa toteutetaan erilaisia matalan kynnyksen tapahtumia ja tilaisuuksia kuntalaisten mielen hyvinvoinnin tueksi. Vuonna 2024 toteutettu Mielessä tuulee-viikko oli jo seitsemäs perättäinen kokonaisuus. Mielenterveyssyyt näkyvät Kotkassa nuorten aikuisten työkyvyttömyyseläkkeiden taustasyynä. Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkkeellä oli 18–34-vuotiaista on 3%, kun koko maan vastaava luku on 1,8%. 16–64-vuotiaista työkyvyttömyyseläkkeellä oli Kotkassa 4% ja koko maassa 2,9%. Tulevalla valtuustokaudella on syytä vahvistaa kuntalaisten mielen hyvinvoinnin tukemista ja kehittää yhteistyötä entisestään järjestöjen ja hyvinvointialueen kanssa.

	ind.		2021	2022	2023
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläketä saavat 18–34-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	5032	Koko maa	1,8	1,8	1,8
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläketä saavat 18–34-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	5032	Kymenlaakson hyvinvointialue	2,8	2,9	3
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläketä saavat 18–34-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	5032	Kotka	3,1	3	3
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläketä saavat, % 16–64-vuotiaista	3218	Koko maa	3	2,9	2,9
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläketä saavat, % 16–64-vuotiaista	3218	Kymenlaakson hyvinvointialue	4	4	4
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläketä saavat, % 16–64-vuotiaista	3218	Kotka	4	4	4

Lähde: THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025 (3.3.2025)

1.6 Osallisuus ja vaikuttaminen

Osallisuuden kokemus liittyy vahvasti ihmisen hyvinvointiin. Osallisuus on mahdollisuutta ilmaista mielipiteitään ja näkemyksiään, vaikuttaa päätöksentekoon ja saada aikaan muutosta. Osallisuuteen liittyvät kokemukset yhteisöön kuulumisesta ja omasta merkityksestä yhteisön jäsenenä. Osallisuutta vahvistava toiminta voi olla hyvin monenlaista osallistumista yhteiseen tekemiseen. Osallisuuden edistämisessä tulee huomioida järjestöjen rooli yhteisöllisyyden edistäjänä ja vapaaehtoistoiminnan parissa, omaehtoisen aktiivisuuden tukeminen ja osallistumisen mahdollistaminen kaikille. Osallisuuden edistämiseen kuuluu vahvasti myös esteettömyys ja saavutettavuus, sekä monimuotoisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen.

Kotkan kaupungin ensimmäinen laajasti kuntalaisia osallistamalla tehty Osallisuusohjelma 2021–2025 on ohjannut osallisuustyötä koko kaupunkiorganisaatiossa kuluneet vuodet. Osallisuuden edistämisen teemoiksi valittiin tieto-osallisuus, toimintaosallisuus, päätöksenteko-osallisuus sekä suunnitteluosallisuus. Näiden teemojen kautta osallisuustoimia on toteutettu valtuustokauden eri vastuualueilla. Osallisuus on rakentunut luontevaksi osaksi useiden vastuualueiden prosesseja.

Osallisuuden toimenpiteistä raportoidaan vuosittain hyvinvointilautakunnalle ja sitä kautta kaupunginvaltuustolle. Seuraavan linkin kautta aukeaa osallisuusohjelma 2021–2025 kokonaisuudessaan. Linkki: [Kotkan kaupungin osallisuusohjelma 2021 - 2025](#)

Osallisuusohjelmaa on päivitetty vuonna 2025. Seuraavan linkin kautta aukeaa osallisuusohjelma vuosille 2025–2029. Linkki: [Kotkan kaupungin osallisuusohjelma vuosille 2025–2029](#)

Eri osallisuustoimia on kokeiltu Kotkassa aktiivisesti ja onnistuneesti. Osallisuustyötä on arvioitu osallisuuskyselyllä 2024, jonka kautta on saatu tietoa osallistumiseen innostavista tekijöistä ja esteistä sekä osallisuuden kokemukseen vaikuttavista tekijöistä.

Osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen parantaa ihmisten hyvinvointia kustannustehokkaasti. Osallisuussuunnitelman mukainen työ tähtää laajaan kuntalaisten kuulemiseen ja osallistamiseen kaikilla toimialoilla, niin toimintojen suunnittelussa kuin toteutuksessa ja toimintaan osallistumisessakin. Tärkeää on kohtaamisten, ymmärryksen ja yhteiskunnallisen keskustelun edistäminen. Tämä vahvistaa omistajuuden ja yhteenkuuluvuuden tunnetta, väestösuhteita, yhteistä ymmärrystä, resilienssiä, kriinkestävyyttä ja turvallisuuden tunnetta. Yhteisöt tukevat toisiaan arjessa, täydentävät toistensa resursseja sekä huolehtivat jäsentensä henkisestä hyvinvoinnista.

Vaikuttamistoimielimet

Vaikuttamistoimielinten tehtävä on toimia edustamansa väestöryhmän vaikuttamis- ja kuulemiskanavana. Kotkassa toimii seuraavat vaikuttamistoimielimet:

- **Kotkan nuorisovaltuusto.** Nuorisovaltuuston tarkoituksena on edistää nuorten, vaikuttamis- ja toimintamahdollisuuksia Kotkassa, toimia nuorten vaikuttamiskanavana nuoria koskeissa asioissa, tuoda nuorten näkökulmaa esille tekemällä esityksiä, aloitteita ja lausuntoja kaupungin eri toimielimille sekä järjestää nuorisotapahtumia. Lisätietoja seuraavan linkin kautta: [Nuorisovaltuusto](#)
- **Lasten vaikuttamispäivien** kautta lapset (alle 14 v.) pääsevät tuomaan esille asioita ja vaikuttamaan
- **Vammaisneuvoston.** Vammaisneuvoston tehtävänä on edistää viranomaisten, vammaisten henkilöiden ja vammaisjärjestöjen yhteistoimintaa kaupungissa, vaikuttaa kaupungin eri toimintojen suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta. Lisätietoja seuraavan linkin kautta: [Vammaisneuvosto](#)
- **Ikäihmisten neuvosto.** Ikäihmisten neuvosto on Kotkan kaupungin ja sen alueella toimivien eläkeläisjärjestöjen ja yhdistysten yhteistyöelin, jonka tehtävänä on edistää viranomaisten, vanhusten sekä eläkeläis- ja vanhustyöjärjestöjen yhteistoimintaa sekä edesauttaa ikäihmisten osallistumista ja vaikuttamista kunnalliseen päätöksentekoon. Lisätietoja seuraavan linkin kautta: [Ikäihmisten neuvosto](#)
- **Saaristotoimikunta** Saaristolain (laki saariston kehityksen edistämisestä) mukaan kunnassa saaristoasioita hoitavan toimielimen tehtävänä on tehdä saariston kehittämistä koskevia esityksiä ja aloitteita sekä antaa lausuntoja lain piiriin kuuluvista asioista. Lisätietoja seuraavan linkin kautta: [Saaristotoimikunta](#)

Äänestysaktiivisuus

Äänestäminen on yksi tärkein tapa vaikuttaa asioihin, silti viimeisimmissä vaaleissa Kotkassa äänestysaktiivisuus oli melko alhainen. Kunnallisvaaleissa 2025 kotkalaisten äänestysaktiivisuus oli Suomen kunnista neljänneksi heikoin, yli puolet äänioikeutetuista jätti äänestämättä ja äänestysaktiivisuus jäi 48,2 prosenttiin. Aluevaalit kiinnostivat vielä vähemmän, kun äänestysprosentti jäi 46,8:een. Myös eduskuntavaaleissa Kotkan äänestysaktiivisuus jäi koko maan tasoa alhaisemmaksi. Alla taulukko, jossa näkyy äänestäneiden osuudet äänioikeutetuista eduskunta-, kunta- ja hyvinvointialuevaaleissa.

	ind.		2021	2022	2023	2025
Äänestysaktiivisuus eduskuntavaaleissa	3077	Koko maa			68,5	
Äänestysaktiivisuus eduskuntavaaleissa	3077	Kotka			63	
Äänestysaktiivisuus hyvinvointialuevaaleissa	229	Koko maa		47,5		51,7
Äänestysaktiivisuus hyvinvointialuevaaleissa	229	Kotka		44,8		46,8
Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %	3076	Koko maa	55,1			54,3
Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %	3076	Kotka	47,7			48,2

Lähde: THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025 (9.5.2025)

Yhdistysyhteistyö hyvinvoinnin tukena

Kotkan kaupunki tekee laajaa yhteistyötä yhdistysten kanssa ja tukee heidän toimintaansa erilaisin keinoin. Osana hyvinvoinnin vastuualueen tiedonkeruuta toteutettiin mm. osallisuuskysely keväällä 2024, sekä yhdistysten kuuleminen 14.10.2024.

Yhdistysten näkemyksen mukaan positiivista valtuustokaudella 2021–2025 on ollut mm.

- Yhteistyön vahvistuminen sekä kaupungin, että muiden toimijoiden välillä: Järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö ja mm. yhdistystreffit ovat lisänneet verkostoitumista ja yhteisöllisyyttä.
- Kulttuuri- ja liikuntayhteistyö: Kulttuuritoiminta ja liikuntaneuvonta ovat kehittyneet ja tulleen lähemmäs kuntalaisia.
- Osallistuva budjetointi: On lisännyt kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksia.
- Esteettömyys ja erityisryhmien huomiointi: Esteettömyystyö on vienyt asioita eteenpäin. Esimerkkeinä mm. Esteetön uimaranta, Esteetön Kotka -tapahtumat jne.
- Nuorten hyvinvointi: Ilmaiset salivuorot ja nuorten liikuntamahdollisuudet saivat positiivista palautetta.

Nämä osoittavat, kuinka tärkeä yhteisöllisyys, yhteistyö ja osallistuminen ovat Kotkassa. Jatkuva vuoropuhelu eri toimijoiden välillä luo hyviä mahdollisuuksia kaupungin elinvoiman ja asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi.

Yhdistystapaamisessa 14.10.2024 toteutettiin neljä eri työpajaa, jossa osallistujat pohtivat ajatuksia ja toimia kaupungin hyvinvoinnin neljän eri painopistealueen alle. Esille nousi mm. seuraavaa:

1. Hyvinvointia tukevat elämäntavat:

*Huumeiden käytön ehkäisy, erityisesti nuorilla.
Maahanmuuttajaaitien hyvinvointi.
Mielekäs tekeminen kaikille ikäryhmille.
Monikielinen tiedottaminen.*

2. Osallisuus ja yhteisöllisyys

*Tiedonkulun parantaminen (esim. sosiaalinen media).
Yhteiset tapahtumat ja maksuttomat ruokailut.
Nuorten osallistaminen päätöksentekoon.
Yhdistysten osaamisen hyödyntäminen.*

Koettiin, että osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen vaatii monipuolista yhteistyötä järjestöjen ja kaupungin kesken. On tärkeää luoda alustoja, joissa eri ikäryhmät voivat kohdata ja osallistua toimintaan. Tiedonkulku ja tiedon saatavuus ovat keskeisiä haasteita, jotka tarvitsevat parempaa organisointia ja viestintää. Yhteisöllisyyden lisäämiseksi mainittiin mm. polarisoitumisen ehkäisy ja vuoropuhelun lisääminen eri ihmisryhmien välillä. Erityisesti nuorten osallisuutta päätöksenteossa tulisi lisätä. Yhdistysten yhteistyötä tulisi tiivistää esimerkiksi hyödyntämällä yhdistysten erilaista osaamista yhdistysten välillä.

3. Turvallinen ja hyvinvointia tukeva elinympäristö

*Turvattomuus ja yksinäisyys: Erityisesti nuorilla ja ikäihmisillä.
Korttelitoiminta ja esteettömät kokoontumistilat: Voivat lisätä turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä.
Päihteiden käytön ehkäisy: Ennaltaehkäisevät ohjelmat ja etsivä kuntalaistyö.*

Turvattomuuden tunne ja yksinäisyys ovat vakavia ongelmia, jotka heikentävät kaikkien ikäryhmien hyvinvointia. Erityisesti nuorille suunnatun toiminnan lisääminen sekä saavutettavien kokoontumispaikkojen luominen voivat parantaa yhteisön turvallisuuden tunnetta. Yhteistyö eri tahojen kanssa on tärkeää yksinäisyyden ehkäisemisessä.

Päihteiden käyttöä ja niiden aiheuttamia ongelmia pitäisi käsitellä monipuolisesti. Erityisesti ikäihmisten ja sairastuneiden kohdalla on tärkeää tarjota matalan kynnyksen palveluja.

Lisäksi tarvitaan esteettömiä ja saavutettavia tiloja, joissa ihmiset voivat tavata toisiaan. Erityisesti ilta-aikaan myös kulkuyhteydet voivat olla haastavia. Tämä vaikeuttaa osallistumista aktiviteetteihin.

4. Vaikuttavuuden vahvistaminen verkostoyhteistyöllä

Tiedottamisen kehittäminen kaikessa: Tapahtumakalenteri, paikallislehden tapahtumasivu, tulkkipalvelut.

Kohtaamiset päättäjien kanssa: Esim. "purinatori", kuntatreffit.

Yhdistysten haasteet syrjäalueilla: Tilojen saatavuus, ehdotuksena vuokranalennukset.

Hyvien hankkeiden juurruttaminen: Osaksi palvelujärjestelmää.

Vetovoimaisuuden lisääminen: Esim. liikuntareittien kehittäminen.

Kaupungin tiedottamisen tehostaminen on aina tärkeää. Tulkkipalveluiden saatavuuden parantaminen voisi edistää osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Paikallislehteen toivottiin erillistä kaupungin tapahtumasivua, johon yhdistykset voisivat ilmoittaa tapahtumista.

Kohtaamiskahviloita voisi myös hyödyntää nykyistä enemmän tiedottamisessa.

Toivottiin myös säännöllisiä kohtaamisia päättäjien ja kuntalaisten kesken esimerkiksi "purinatorin" muodossa Kotka-päivän yhteydessä tai järjestämällä kuntatreffejä eri puolilla kaupunkia.

Hyvien hankkeiden juurruttamista osaksi palvelujärjestelmää tulisi tukea nykyistä enemmän. Kaupungin hyvinvointityö on monipuolista mutta vastuutahot ovat ehkä vähän epäselviä kuntalaisille. Alueen vetovoimaisuuden vahvistamiseksi esitettiin alueellisten liikuntareittien kehittämistä.

1.7 Kulttuurikaupunki Kotka

Laki kulttuuritoiminnasta asettaa kunnille raamit kulttuuritoiminnan järjestämiseen. Lain keskeisiä tavoitteita ovat mahdollisuus luovaan ilmaisuun, yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet eri väestöryhmille, hyvinvoinnin edistäminen sekä kaupungin ja alueen elinvoiman vahvistaminen luovan toiminnan, kulttuurin ja taiteen kautta.

Kaupungin kulttuuritoiminnan eri roolit

Kotkan kaupungin kulttuuriohjelma 2024–2030 antaa kokonaiskuvan Kotkan kulttuurin ekosysteemistä: kuntalaisten eri rooleista, alan toimijoista ja niiden välisistä suhteista sekä kaupungin omasta roolista toiminnan edistäjänä, kehittäjänä ja mahdollistajana.

Kaupungin organisaatiossa kulttuuriasiat on keskitetty kulttuurin vastuualueeseen. Sen toimintaa ohjaa hyvinvointilautakunta, joka myös jakaa kulttuuriavustuksia. Vastuualue koostuu kulttuuri- ja tapahtumapalvelujen, kaupunginkirjaston ja Kymenlaakson museon palveluyksiköistä. Kukin yksikkö suunnittelee ja toteuttaa omaa monipuolista toimintaansa. Vastuualueen toiminnasta vastaa kaupunginjohtajan alainen kulttuurijohtaja, jonka alaisena em. palveluyksiköiden johtajat toimivat. Kaupunkikonsernin kulttuurilaitoksia ovat Kotkan kaupunginteatteri, Kymi Sinfonietta, Satama Areena ja Maretarium. Konsernin kulttuurilaitosten omistajaohjauksesta vastaa kaupunginhallituksen alainen omistajaohjausjaosto.

Taiteen ja kulttuurin tekijälle – niin ammattilaiselle kuin harrastajallekin – taide voi olla muun muassa itseilmaisun ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen väline, taiteen kautta todellisuudessa elämistä, lähelle ja kauas katsomista, itsenäisyyttä ja yhteisöllisyyttä. Taide ja kulttuuri voi olla myös ammatti ja ansainnan muoto, liikeyritys, virka tai start uppi. Kaupungin omat taidelaitokset toimivat merkittävinä ammattitoiminnan keskuksina.

Kaupunki edistää tekijöiden toimintaedellytyksiä yhteistyön ja verkostojen, työtilaisuuksien, avustusten, tilojen, neuvonnan ja näkyvyyden kautta. Kuntalaisten kulttuurin omaehtoista harrastustoimintaa kaupunki tukee muun muassa tarjoamalla matalan kynnyksen tiloja (mm. konserttitalo, Nelosteatteri, Ymingsuu), ja taiteenalojen opetusta (Kotkan opisto, Kotkan seudun musiikkiopisto).

Taiteen ja kulttuurin kokijana voi saada muun muassa mielihyvää, jännitystä tai järkytystä. Taide voi avata uusia maailmoja ja näkökulmia, tuoda elämään merkityksellisyyttä ja yhteisöjä, toimia henkisenä tai fyysisenä terapiana ja hyvinvoinnin lähteenä. Kaupunki johdattaa kuntalaisia kulttuurin kokemiseen (mm. lastenkulttuurin Kulttuuripolku-toiminta, kulttuurilaitosten yleisötyö ja alennusliput, Kaikukortti, Kulttuurikaverit).

Taide ja kulttuuri rakentavat yhteisöjä. Yhdessä tekeminen voi tuoda merkityksellisyyttä, elinvoimaa ja hyvinvointia tekijöille ja kokijoille, eri kokoisille yhteisöille porukoista yhdistyksiin, kyläseuroista kaupunkeihin ja alueisiin. Tuloksena on kuulumisen ja osallisuuden tunnetta, vetovoimaa ja yhteiskuntarauhaa. Kaupunki edistää eri alueilla tehtävää kulttuurityötä ja yhteistyötä, kutsuu keskusteluihin ja ajatusten vaihtoon ja koordinoi kulttuuritoiminnan yhteiskehittämistä.

Kulttuurihyvinvoinnilla tarkoitetaan ihmisen yksilöllistä tai yhteisöllisesti jaettua kokemusta siitä, että kulttuuri, taiteet ja luova toiminta lisäävät hyvinvointia tai ovat yhteydessä siihen. Toisaalta kyseessä on ilmiö, jossa kulttuuri ja taide kantavat tai välittävät erilaisia hyvinvointiin liittyviä merkityksiä ja vaikutuksia. Ytimessä on ihmisen merkityksellinen toiminta taiteen ja kulttuurin parissa, mikä sisältää myös arjen kulttuurisuuden.

Kulttuuri ja sen hyvinvointia tukevat vaikutukset läpäisevät koko ihmisen elämänkaaren ja ilmenevät omassa taidesuhteessa. Taide ja kulttuuri ymmärretään osana hyvää elämänlaatua ja elinikäistä oppimista: ihminen on kulttuurin kokija ja toimija, jolla on kulttuurisia tarpeita ja oikeuksia. Näiden täyttyminen ja toteutuminen on kulttuurihyvinvointia: jokainen on jollain tavalla kulttuurinen, luova, itseään ilmaiseva ja kommunikoiva olento riippumatta iästään, voinnistaan tai elinolosuhteistaan. Kaupunki tukee asukkaidensa hyvinvointia omilla laadukkailla ja saavutettavilla kulttuuripalveluillaan sekä tekemällä laajaa ja monipuolista yhteistyötä Kotkan lukuisten kulttuuri- ja hyvinvointialojen toimijoiden kanssa.

Kulttuuri- ja tapahtumapalvelujen yksikkö toteuttaa itse ja on kumppanina kulttuurihyvinvointitoiminnassa. Toiminta pohjautuu selvityshenkilö Riikka Luostarisen 2024 aikana tekemään selvitykseen ko. alan olemassa olevista kotkalaisista toimijoista ja eri toimintamuodoista. Yksikkö kokoaa kaupungissa toimivia kulttuurihyvinvoinnin toimijoita kuukausittaisiin Hyvän mielen ryhmän kokouksiin edistään näin alan yhteistyötä. Kulttuuri- ja tapahtumapalvelujen yksikkö kehittää edelleen kulttuurihyvinvointitoimintaan liittyvää yhteistyötä hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualueen kanssa. Yhteistyötä ja koordinaatiota lisätään myös kaupungin muiden yksiköiden (mm. liikunta, nuorisotyö) kanssa, yhteisenä päämääränä kuntalaisten kokonaisvaltainen hyvinvoinnin edistäminen.

Kaiken lähtökohtana ovat kuntalaisten erilaiset kulttuuriset toiveet ja tarpeet sekä mahdollisuudet niiden saavuttamiseen. Kaupungin tehtävänä on eri tavoin luoda mahdollisuuksia niin omaehtoiseen harrastamiseen kuin kulttuurin ja taiteen vastaanottamiseen ja niistä nauttimiseen.

Kotkan kaupunkistrategia 2035-asiakirjan mukaisesti kulttuurihyvinvointitoimintaa edistetään kehittämällä kulttuuripalvelujen matalan kynnyksen saatavuutta ja moniammatillista yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Kulttuuripalvelujen matalan kynnyksen saatavuutta edistetään Kotkassa muun muassa Kaikukortti- sekä Kulttuurilähete-toiminnan kautta.

Kaikukortti on valtakunnallinen toimintakonsepti, jonka tavoitteena on mahdollistaa taloudellisesti tiukassa tilanteessa olevien kuntalaisten kulttuuriolosuhteita. Kotkassa kortin käyttöönottoa valmisteltiin vuoden 2022 huhtikuusta elokuuhun ja käyttöönotto tapahtui 09/2022. Kokeilujakso kesti vuoden 2023 loppuun, jonka jälkeen Kaikukorttitoiminta vakinaistettiin 1.1.2024 alkaen. Lisää tietoa Kotkan Kaikukortista löytyy seuraavan linkin kautta: [Kaikukortti Kotka](#)

Kulttuurilähete on Kymenlaakson hyvinvointialueen kanssa Kotkassa 2024 pilotoitu ja 2025 jatkuva toimintamalli. Mallissa hyvinvointialueen asiantuntija tapaa asiakkaansa, ja voi tarvittaessa suositella tälle kulttuuritoimintaan tutustumista. Asiantuntija voi lähettää verkon yli lähetteen kaupungin asiasta vastaavalle työntekijälle. Tämä kohtaa asiakkaan sovitulla tavalla, ja vuoropuhelun kautta ohjaa tämän yhdessä sovittavaan kulttuuripalveluun tai -toimintaan.

Kotkan kaupungin kulttuurin ja tapahtumapalveluiden yksikkö sekä hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualue ovat tilanneet opinnäytetyön kahdelta Kymenlaakson ammattikorkeakoulu XAMK:n kulttuurihyvinvoinnin ylemmän ammattikorkeakoulun opiskelijalta. Aiheena: Nuoret kulttuurihyvinvoinnin vaikuttajina ja kokijoina Kotkassa. Kohderyhmänä 18–29-vuotiaat.

Opinnäytetyössä tutkitaan nuorten aikuisten ajankohtaisia toiveita kulttuurihyvinvointipalveluiden osalta, sekä selvitetään, kuinka nuoria tavoitetaan parhaiten Kotkassa. Keskeisinä tutkimuskysymyksinä ovat: 1. minkälaisia kulttuurihyvinvoinnin palveluja nuoret haluaisivat käyttää, 2. miten nuoret tavoitettaisiin parhaiten, 3. Millä tavoin nuoret haluaisivat vaikuttaa Kotkan kulttuurihyvinvoinnin palveluihin?

Opinnäytetyössä kartoitetaan kuntalaisten toiveita ja tarpeita palvelumuotoilun keinoin. Tutkimus toimii osana Kotkan kaupunkistrategian tavoitteita ja toimenpiteitä. Opinnäytetyö valmistuu syksyllä 2025. Selvityksen esittämiä toimenpiteitä edistetään muun muassa Hyvän mielen ryhmän verkostomaisella yhteistyöllä.

1.8 Liikunta

Liikunnalla on kokonaisvaltainen positiivinen vaikutus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Liikunta tukee lasten kasvua ja kehitystä, vahvistaa työikäisten työkykyä ja jaksamista sekä pidentää ikääntyneen väestön kotona asumisen aikaa. Liikuntapaikat ja liikunnan harrastaminen on hyvä nivoa luontevaksi osaksi ihmisten päivittäistä elämää.

Kotkan kaupungin liikuntapalveluiden yksikön toiminta-ajatus on: liikuntapalveluiden yksikkö vastaa kaupungin julkisista liikuntapalveluista luoden edellytyksiä kotkalaisten terveyttä, hyvinvointia ja viihtyvyyttä edistävälle harrastuksille sekä toimille. Liikuntapalveluiden yksikkö edistää toiminnallaan myös kaupungin muuta virkistys- ja vapaa-aikatoimintaa suunnittelemalla ja rakennuttamalla laadukkaita ihmisten liikkumiseen/liikunnan harrastamiseen tarkoitettuja tiloja ja alueita. Liikuntapalveluiden yksikkö luo edellytyksiä sekä omaehtoisen liikuntatoiminnan kehittymiselle että järjestää terveyttä edistävää liikuntatoimintaa yhteistyössä alan järjestöjen ja yritysten kanssa. Liikkumattomuuden haastetta tulee ratkaista edistämällä liikuntaa kaupunkitasoisesti sekä myös yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Kotkassa liikuntapalvelut tarjoavat mahdollisuuksia kaikenikäisille ja -kuntoisille. Kotkan kaupungin liikuntayksikkö vastaa julkisista liikuntapalveluista ja luo edellytyksiä terveyttä, hyvinvointia ja viihtyvyyttä edistävälle harrastuksille.

Kotkassa on kaksi uimahallia, Uimala Katariina ja Karhulan uimahalli, jotka tarjoavat mahdollisuuden vesijumppaan ja muuhun vesiliikuntaan. Molemmilla uimahalleilla asiakaskäytössä on myös paineilmasali sekä perinteinen kuntosali.

Liikuntaryhmät: ohjattuja liikuntaryhmiä, kuten vesijumppaa, tasapaino- ja lihaskuntotunteja, sekä kehonhuoltotunteja. Myös yksilöohjauksia järjestetään tarpeen mukaan.

Liikuntatilat ja -alueet: useita liikuntasaleja, urheilukenttiä, jäähallia ja lähiliikuntapaikkoja, joissa voi harrastaa monipuolisesti eri lajeja.

Valtuustokaudella 2021–2025 Kotkan kaupunginvaltuusto on tehnyt useita aloitteita liikunnan edistämiseksi. Tähän sisältyy muun muassa liikuntapaikkojen palveluverkkoselvityksen hyväksyminen, joka kattaa vuosien 2025–2030 toimenpide-ehdotukset. Palveluverkkoselvitys valmistui 2024 marraskuussa. Lisäksi Kotka on saanut valtionavustusta lähiliikuntapaikkojen, kuten Kyminkartanon koulun liikuntapaikan rakentamiseen, joka valmistui kesällä 2024. Uusien uimahalli ja urheiluareena hankkeiden suunnitteleminen aloitettiin keväällä 2025. Valtuustokauden aikana Kotkan kuntopolku -hanke tarjosi maksutonta matalan kynnyksen liikuntaa eri kohderyhmille lajikokeiluiden muodossa yhteistyössä paikallisten seurojen, yhdistysten ja yritysten kanssa. Kolmivuotisen hankkeen viimeinen toimintakausi päättyi 2025.

Hyvinvoinnin edistämisen palveluyksikön toteuttama Hyvinvointiliikunta:

kaikenikäisille kotkalaisille, jotka liikkuvat terveytensä kannalta liian vähän tai ei ollenkaan. Liikuntalähetteitä tulee Kymenlaakson hyvinvointialueen Walmu-järjestelmän kautta, sen lisäksi yksittäinen kuntalainen voi itse ottaa yhteyttä liikuntaneuvojaan. Liikuntaneuvojat antavat kokonaisvaltaista neuvontaa ja ohjausta niin yksittäiselle henkilölle kuin ryhmämuotoisesti. Lisäksi liikuntatiimi osallistuu ja järjestää erilaisia liikunnallisia tapahtumia, luentoja ja pop-up liikuntaryhmiä kaikenikäisille kuntalaisille.

Maakunnallista yhteistyö- ja kehittämistyötä tehdään alueellisissa verkostoissa, kuten TELIA-asiantuntija työryhmä, Kymenlaakson luontoliikunta verkosto, MEM-hoitoketju, alueellinen ammattilaisten Muisti ohjausryhmä, alueellinen elintapaohjaus ja eri sairausperusteiset verkostot sekä työryhmät, FINGER-kehittäjäverkosto, työikäisten muistisairaiden ohjausryhmä, liikuntaneuvojien alueellinen verkosto jne.

Liikuntaryhmätoimintaa järjestetään liikuntaneuvonnan ryhmille soveltavan liikunnan ryhmille syys- ja kevätkaudella. Sovellettua liikuntaa on toteutettu muistisairauksiin ja Parkinson sairauteen sairastuneille ja omaisille, kehitysvammaisille. Lisäksi liikuntarajoitteisille on ollut tarjolla avoin pelivuoro.

Kuntoliikuntaa on saatavilla vähän tai ei ollenkaan liikkuville ja erilaisille ryhmille pop-up tyyppisesti, esim. diabetes liikunta sekä kolme ympäri vuoden toimivaa puistojumppaa. Kesäkuukausina toteutetaan kaikille avoimia liikuntaryhmiä puistoissa, pihalla ja liikuntapaikoilla. Edellisten lisäksi hyvinvointiliikuntaan kuuluu sovellettu liikunta, joka on tarkoitettu vammaisille ja pitkäaikaissairaille henkilöille.

Erityisliikuntakortteja myönnetään lautakunnan hyväksymien kriteereiden mukaisesti pitkäaikaissairaille tai vammaisille henkilöille. Kortin avulla he voivat liikkua omatoimisesti uimahallien kuntosaleilla ja altailla. Kortti oikeuttaa Kotkan uimahallien ja kuntosalien käyttöön niiden aukioloaikoina.

Aluehallintoviraston avustuksen turvin on voitu kehittää lasten ja lapsiperheiden liikuntaneuvontaa ja mahdollisuuksia vähän tai ollenkaan liikkuville lapsille ja heidän perheilleen. Hankkeen avulla järjestettiin useita koulutuksia ja seminaareja varhaiskasvatuksen ammattilaisille ja koottiin verkostoa lapsiperheiden parissa työskentelevistä ammattilaisista, jotta saatiin jalkautettua liikuntaneuvonnan puheeksiottoa ja läheteiden määrää liikuntaneuvojalle. Hankkeen avulla järjestettiin useita lapsiperheiden liikuntatapahtumia ja kerhotoimintaa vuoden aikana.

Testausasema on osa hyvinvointiliikuntaa ja se toimii Karhuvuoren Urheilutalon tiloissa. Testausasemalla voivat tulla kaikenkuntoiset liikkujat testaamaan omaa fyysistä kuntoaan. Testausaseman testejä ovat kehonkoostumusmittaus, lihaskuntotestit, tasapainomittaus, kävely- ja/tai juoksuanalyysi juoksumatolla, toistohyppelytesti, Wingate polkupyöräergometrillä, nopeustestit valokennoilla, maksimivoima, maksimimaallinen hapenottokyky ja kynnysmittaus. Kehonkoostumusmittausten, hapenottokykytestien ja voimatestien perusteella saamme kattavasti dataa fyysisestä toimintakyvystä sekä terveydestäsi. Vuosittain testataan kehonkoostumusmittauksilla kaikki kutsuntoihin osallistuvat nuoret miehet. Kotkassa kutsuntoja on järjestetty neljänä päivänä, kutsuntaikäisiä on 65–100/ päivä.

Kuntotestauksella voidaan kartoittaa fyysisen suorituskyvyn lisäksi myös kehon terveydentilaa. Sydän ja verenkiertoelimistön kuntotaso yhdessä lihasvoiman sekä kehonkoostumuksen kanssa ovat edellytyksiä kivuttomalle ja terveelliselle elämälle.

1.9 Lapset, nuoret ja perheet

Maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma laadittiin alkujaan vuosille 2020–2024, ja sitä päätettiin jatkaa vuoteen 2025. Tässä suunnitelmassa on asetettu kolme päätavoitetta:

PÄÄTAVOITE I: Lasten, nuorten ja perheiden arjen hyvinvointi lisääntyy

PÄÄTAVOITE II: Lasten, nuorten ja perheiden osallisuus ja yhteisöllisyys vahvistuvat

PÄÄTAVOITE III: Lasten, nuorten ja perheiden parissa toimivien monialainen verkostotyö kehittyy ja jalkautuu. Linkki maakunnalliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan: [Kymenlaakson maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2020–2025](#)

Varhaiskasvatuksessa, opetuksessa ja nuorisotyössä on tehty paljon työtä tällä valtuustokaudella edellä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Tavoitteiden toteuttamista vahvistamaan vastuualueet ovat hakeneet ja saaneet Opetus- ja kulttuuriministeriön avustuksia koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin. Jokainen vastuualue toteuttaa omassa toiminnassaan sellaisia toimia, joilla tuetaan lapsia ja nuoria. Ne toteutetaan laadukkaasti, monipuolisesti ja turvallisesti. Toimipaikkojen toimintakulttuurin kehittäminen on esihenkilöiden vastuulla ja varhaiskasvatus on kehittänyt vuosina 2022–2023 esihenkilöiden osaamista. Varhaiskasvatuksen toimintaa arvioitiin laajasti vuonna 2024 digitaalisen Valssi-arviointijärjestelmän työkaluilla. Arvioinnin pohjalta tavoitteiksi nousivat muun muassa moninaisuuden huomioiminen pedagogiikassa sekä toiminnallisen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmien toteutumisen seuranta. Tavoitteiden toteuttamisen toimenpiteinä ovat olleet mm. Yleisen tuen menetelmien ja yhteisen aloituskeskusteluprosessin käyttöön ottaminen. Tavoitteiden mukaista työskentelyä ja toimenpiteitä on toteutettu toimintavuonna 2024–2025. Yhteisöllisen opiskeluhuollon tavoitteena oli vuosina 2021–2023 Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen ja vuosina 2023–2025 Hyvinvoiva kouluyhteisö. Näinä vuosina kouluissa ja oppilaitoksissa suunniteltiin, kehitettiin ja toteutettiin monenlaisia toimenpiteitä. Kotkassa on laadittu esiopetukselle ja kaikille kouluille yhteinen Kiusaamisen, häirinnän, väkivallan, rikosten ja rikollisten tekojen ennaltaehkäisyn ja puuttumisen toimintamalli, ns. Kotkan malli, joka omalta osaltaan tukee hyvinvointia ja turvallisuutta.

Osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamista tukee varhaiskasvatuksessa, opetustoimessa ja nuorisotyössä arjessa toteutuva dialoginen toimintakulttuuri. Lapsille ja nuorille, huoltajille ja henkilöstölle on tarjottu mahdollisuuksia osallistua dialogeihin, joissa kaikkien ääni tulee kuuluviin. Vastuualueet ovat yhdessä toteuttaneet työpajoja henkilöstölle puheeksi ottamisesta ja dialogisen toimintakulttuurin edistämisestä. Erityisesti varhaiskasvatuksen ja nuorisotyön henkilöstö on osallistunut näihin aktiivisesti. Tavoitteena on, että osaamista vahvistetaan jokaisessa toimintayksikössä ja näin vahvistetaan dialogisen toimintakulttuurin toteutumista. Lasten ja nuorten kuulemiseen on kiinnitetty viimeisten vuosien aikana erityistä huomiota. Vastuualueet ovat toteuttaneet muun muassa lapsivaikutusten arviointoja. Myös lasten vaikuttamispäivien rakenne on luotu. Tällä valtuustokaudella on vahvistettu koulunuorisotyöntekijöiden määrää. Työ on käynnistynyt hyvin ja yhteistyössä koulujen kanssa on yhteisöllisyyttä sekä lasten ja nuorten osallisuutta kyetty entisestään vahvistamaan.

Liikunnallisen elämäntavan edistämisessä on varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa toteutuvan päivittäisen toiminnan lisäksi kaupungissa toteutuu ainakin kolme merkittävää toimintatapaa: 1) Harrastamisen Suomen malli ja 2) Liikkuva koulu ja Move! 3) Liikkuva varhaiskasvatus ohjelma. Harrastamisen Suomen mallin harrastusryhmät tarjoavat oppilaiden toiveisiin perustuvaa maksutonta harrastustoimintaa koulupäivän yhteydessä omalla koululla tai sen läheisyydessä. Harrastusten ohjaajina toimivat eri lajien ja toimintamuotojen ammattilaiset. Kerhojen ohjaajina toimii paikallisia toimijoita esimerkiksi paikallisista yhdistyksistä, seuroista ja yrityksistä. Harrastustoimintaa järjestetään perusopetuksen vuosiluokkien 1.–9. oppilaille. Mukana toiminnassa on ollut noin 500 lasta ja nuorta viikoittain. Liikkuvat ohjelmien toimintaa toteutetaan ja kehitetään laajassa poikkihallinnollisessa yhteistyössä varhaiskasvatuksessa, opetuksessa ja koulutuksessa. Vuosina 2021–2023 varhaiskasvatuksessa toimi Liikkuva varhaiskasvatusohjelmaa koordinoiva varhaiskasvatuksen liikuntakoordinaattori. Liikkuva varhaiskasvatus ohjelman tukemana varhaiskasvatuksessa on säännöllisesti arvioitu liikkumisen nykytilaa ja koottu tavoitteita kehittämiselle. Vuonna 2024 koko varhaiskasvatuksen tavoitteena oli vahvistaa monialaista yhteistyötä Liikkuva varhaiskasvatuksen toteuttamisessa. Tavoitteen saavuttamisessa päästiin hyvään alkuun. Varhaiskasvatus on hakenut ja saanut Liikunnallisen elämäntavan avustuksia. Varhaiskasvatuksen vastuualueella on toimipaikkojen ammattilaisista koostuva Liikkavastaava -verkosto, joka ylläpitää toimipaikkojen työskentelyä liikunnallisen elämäntavan eteen. MOVE! on perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen mittaus- ja palautejärjestelmä, jonka keskeisenä tarkoituksena on kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen. Move!-mittaustuloksia hyödynnetään esimerkiksi koulujen liikunnanopetuksessa, kouluterveydenhuollon järjestämissä terveystarkastuksissa sekä valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten hyvinvointitoimenpiteiden suunnittelussa, seurannassa ja arvioinnissa.

Yhteinen työ ja yhdessä kehittäminen ovat jo osa vastuualueiden toimintakulttuuria, jota ohjaa vahva tahtotila lisätä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia. Tästä yhtenä osoituksena on Unicefin Lapsiystävällinen kunta -prosessi. Kehittämistä tarvitaan vielä hyvinvointialueen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Sitä tukee keväällä 2025 käynnistynyt Itlan kanssa toteutettava yhteisövaikuttavuuden prosessi, jota toteutetaan yhteistyössä kuntien, järjestöjen, seurakuntien ja hyvinvointialueen palvelujen kanssa.

UNICEF Lapsiystävällinen kunta

Suuri osa lapsia koskevista päätöksistä tehdään kunnissa. Kunnassa tehtävät päätökset vaikuttavat merkittävästi siihen, miten kunnassa asuvien lasten oikeudet ja hyvinvointi toteutuvat.

Lapsiystävällinen kunta -malli auttaa tekemään lasten hyvinvoinnin kannalta oikeita ja pysyviä ratkaisuja lasten arjen palveluissa ja kunnan hallinnossa. Lapsiystävällisessä kunnassa

- jokainen lapsi tuntee olevansa arvokas
- jokainen lapsi saa elää turvassa
- jokainen lapsi saa harrastaa
- jokaisella lapsella on kavereita ja turvallinen aikuinen
- jokainen lapsi saa äänensä kuuluviin
- jokainen lapsi huomioidaan päätöksenteossa

Suomen UNICEF myönsi Kotkan kaupungille UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen sitoutuneesta ja aktiivisesta kehittämistyöstä lapsen oikeuksien edistämiseksi. Tämä osoittaa, että kaupungissa tehdyssä suunnitelmallisessa, tavoitteellisessa, sitoutuneessa ja vahvassa monialaisessa yhteistyössä on onnistuttu. Olemassa oleva yhdessä tekemisen toimintakulttuuri on edelleen vahvistunut. Kotkan kaupungille tunnustus on myönnetty 21.2.2025, ja se on voimassa 2 vuotta. Tunnustuksen saaminen edellyttää Lapsiystävällinen kunta -työn jatkamista.

Tavoitteellinen työ jatkuu myös valtuustokauden vaihtuessa

Kotkan kaupunkistrategian 2035 painopisteen Hyvinvoiva Kotka yhtenä strategisena tavoitteena on varmistaa toimiva, turvallinen ja laadukas arki kaikenikäisille. Tämä pitää sisällään mm. seuraavat:

Arvostamme lapsiperheitä: varmistamme lapsiperheille tuottamiemme palvelujen laadun, turvallisuuden ja monipuolisuuden. Vahvistamme yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Yhdessä kolmannen sektorin kanssa pidämme harrastamisen kynnyksen matalalla.

Tuemme nuorten hyvinvointia: kehitämme vapaa-ajan vietto- ja harrastamismahdollisuuksia. Rakennamme tapoja kehittää palveluja yhdessä nuorten kanssa sekä lisäämme yhteistyötä muiden hyvinvointia edistävien tahojen kanssa nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Edistämme liikunnallista elämäntapaa: huolehdimme liikunnan harrastamisen mahdollisuuksista ja tuemme kaikkien osallistumista liikuntaan tarjoamalla saavutettavia ja monipuolisia osallistumismahdollisuuksia. Linkki kotkan kaupunkistrategiaan: [Kotka 2035 -kaupunkistrategia](#)

2 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Liitteeseen, indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi on koottu THL:n mittareiden indikaattoritiedon tulokset. (Sähköinen hyvinvointikertomus -työvälineeseen sisältyvät indikaattorit). Vertailuasetuksina on käytetty vuosia 2020–2025.

Katso liite 1. THL:n Indikaattoritiedon osoittama hyvinvointi (28.5.2025)

3 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Valtuustokausi 2021–2025

Taustaa valtuustokauden 2021–2025 hyvinvointisuunnitelmasta: Kotkan kaupungissa ei ollut aiemmin laadittu lain velvoittamaa asiakirjaa, valtuustokauden hyvinvointisuunnitelmaa, joka olisi pitänyt sisällään vaadittavat kertomus- ja suunnitelmaosan. Sen sijaan oli laadittu Hyvinvoiva Kotka -ohjelma 2019–2025, joka osaltaan korvasi edellä mainittua puutosta, mutta ei täyttänyt lain edellytystä, joten oli pikainen tarve laatia suunnitelma valtuustokaudelle. Suunnitelman laatimisesta vastuu oli hyvinvoinnin ja terveyden vastuualueella, nykyisin hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualue. Kiireen lisäksi lisähaasteena oli, että kyseisellä vastuualueella oli useita uusia tehtävissään aloittaneita henkilöitä mm. hyvinvointijohtaja, hyvinvointikoordinaattori, ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattori ja osallisuuskoordinaattori. Haasteellisessa tilanteessa laadittu, nyt päättyvän valtuustokauden 2021–2025 suunnitelma pitää hyvin sisällään asiat, joita siinä tulee olla. Kertomusosan tekstin pituudelle ja suunnitelmataulukoiden laadinnalle olisi tarvittu tarkempaa rajausta. Tiiviimpi kertomusosa helpottaisi tiedon löytämistä. Lisäksi suunnitelmataulukoiden uudelleenjärjestely, jossa eri ikäluokat huomioitaisiin samassa taulukossa, vähentäisi saman toimenpiteen toistoa vuosittaisissa raporteissa.

Tarkasteltaessa valtuustokauden 2021–2025 toteumaa asetettuihin painopisteiden mukaisiin tavoitteisiin voidaan todeta, että ne toteutuivat suurelta osin. Hyvinvoinnin mittareista TEA-viisarin tulosten osoittaman tiedon valossa Kotkan kaupunki on hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen toiminna onnistunut koko maan tuloksiin verrattuna paremmin. (Kts. kohta TEAviisari s. 7–9, jossa tarkempaa tietoa.)

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on ollut kunnille käytössä vuoden 2023 alusta. Kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Vuonna 2024 Kotkan HYTE-kerroin oli 66/100 ja laski 1 pistettä edellisvuoteen nähden (kuntien heikoin arvo oli 34 pistettä ja paras 77 pistettä). Tällä pistemäärällä Kotkan saamien HYTE-eurojen kokonaismäärä oli 1 027 400 euroa, määrä kasvoi 75 200 euroa edellisvuoteen nähden. Lisäosan suuruus määräytyy tulosindikaattoreista, joiden keskiarvo oli 50/100 (vrt. v. 2023 54/100) ja prosessi-indikaattoreista, joiden keskiarvo oli 82/100 (vrt. v. 2023 79). Tulosindikaattorit (6 kpl) mittaavat muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä. Prosessi-indikaattorit (15 kpl) mittaavat edellytysten luomista vaikuttavalle ja koordinoitulle hyvinvoinnin ja terveyden

edistämiseksi, vastaten kysymykseen "Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on" - ja tässä työssä onnistuttiin.

Tuloksia voidaan edelleen parantaa tarkastelemalla kohtia, joihin Kotkan kaupunki voi toimillaan vaikuttaa. Samalla vaikutetaan taloudelliseen tilanteeseen, eli edellä mainittuun valtion kunnille maksaman kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruuteen.

4 Keskeiset opit valtuustokaudelta

Valtuustokaudella 2021–2025 Kotkan kaupungissa on opittu useita tärkeitä asioita:

- Yhteistyön merkitys korostui: Eri toimialojen ja sidosryhmien välinen yhteistyö on auttanut saavuttamaan kaupungin tavoitteet tehokkaammin ja kattavammin. Tiedonkulkua on parannettu eri toimialojen välillä, mikä on auttanut välttämään päällekkäisyyksiä ja tehostanut resurssien käyttöä. Lisäksi on tullut uusia näkökulmia ja ideoita. Säännölliset tapaamiset ja avoin kommunikaatio ovat vahvistaneet luottamusta, mikä on ollut tärkeää pitkäjänteisen yhteistyön kannalta.
- Asukkaiden osallistaminen: Osallisuusohjelman toimenpiteiden toteuttaminen. Ohjelman mukaisesti kaupunki tarjosi asukkaille mahdollisuuksia vaikuttaa kaupungin asioihin, päätöksiin ja palveluihin. Asukkaille on järjestetty kyselyitä ja vuorovaikutustilaisuuksia, joiden avulla on kerätty mielipiteitä ja näkemyksiä eri aiheista. Kaupunki on tarjonnut monipuolisia ja erilaisia tapoja osallistua, kuten työpajoja, keskustelutilaisuuksia ja digitaalisia alustoja. Yhteistyö paikallisten järjestöjen ja verkostojen kanssa on vahvistanut asukkaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Osallisuuden arvioinnin näkökulmasta on seurattu ja arvioitu osallisuuden toteutumista säännöllisesti, mikä on auttanut parantamaan käytäntöjä ja toimintatapoja
- Kestävä kehitys: Kotkassa tehtiin toimenpiteitä, joilla haetaan ympäristöystävällisiä ja taloudellisesti kestäviä ratkaisuja, jotka tukevat kaupungin pitkän aikavälin kehitystä. Ilmasto-ohjelman mukaisesti Kotka on sitoutunut vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2007 tasoon. Kestävän liikunnan ohjelman mukaisesti Kotka edistää kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä - tavoitteena on vähentää liikenteen päästöjä ja parantaa kaupunkilaisten hyvinvointia. Kaupunki on toteuttanut toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi. Kiertotaloutta on edistetty, joka vähentää jätteen määrää ja edistää resurssien tehokasta käyttöä.
- Digitalisaation hyödyntäminen: Kaupunki on ottanut käyttöön uusia digitaalisia palveluita, jotka helpottavat asukkaiden arkea ja parantavat palveluiden saavutettavuutta, esim. chat-keskustelupalvelun käyttöönotto kaupungin verkkosivuilla 01/2025. Tietojohtamiseen on panostettu datan hyödyntämisellä päätöksenteossa ja toiminnan suunnittelussa. Etätyö on jäänyt osaksi kaupungin toimintaa, mikä on lisännyt joustavuutta ja parantanut työn sujuvuutta. Älykkäisiin kaupunkiratkaisuihin on investoitu esim. älyvalaistus. Henkilöstölle on tarjottu koulutuksia ja tukea digitaalisten työkalujen käytössä, mikä on parantanut työn tehokkuutta ja laatua.

- Panostukset hyvinvointiin ja elinvoimaan ovat olleet keskeisiä kaupungin strategian toteuttamisessa. Kattava hyvinvointisuunnitelma on ohjannut toimenpiteitä asukkaiden hyvinvoinnin parantamiseksi. Kaupunki on panostanut liikunnan ja terveellisten elämäntapojen edistämiseen kaikissa ikäryhmissä. Esimerkiksi lasten, nuorten ja perheiden liikunnallisuutta on tuettu erilaisilla hankkeilla ja tapahtumilla. Mielen hyvinvointiin on panostettu esimerkiksi elinympäristön kehittämisellä ja monialaisella yhteistyöllä. Kaupunki on edistänyt työllisyyttä ja elinkeinojen kehittämistä monin eri keinoin mm. erilaiset investoinnit.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA JA TURVALLISUUSSUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2026 - 2029

Valtuustokauden 2026–2029 suunnitelmaa alettiin koostaa syksyllä 2024 kokoamalla tietoa kotkalaisten hyvinvoinnin kehityksestä, jota on tapahtunut edellisen valtuustokauden aikana.

Hyvinvointisuunnitelma 2026–2029:

- Painopisteet hyväksyttiin 27.8.2024 hyvinvointityöryhmässä, jossa kaikkien vastuualueiden edustus.
- Yhdistystyöpaja 14.10.2024 / 13 yhdistystä (yhdistystoimijoilta esille tulleiden asioiden huomiointi)
- Tavoitteiden asettaminen vastuualueittain (1–3/painopiste) syksyn 2024 aikana (hyvinvointityöryhmä)
- Yhteisten tavoitteiden koostaminen 01–02/2025 (Hyvinvointityöryhmän "työnyrkki" 4.12.2024, hyvinvointityöryhmä 13.2.2025)
- Tavoitteiden tiivistäminen ja toimenpiteiden suunnittelu 02-03/2025 (hyvinvointityöryhmän "työnyrkki" 5.2.2025, hyvinvointityöryhmä 13.3.2025)
- Hyvinvointityöryhmä hyväksyi Kotkan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman 2026–2029 05/2025

Turvallisuussuunnitelma 2026–2029:

- Kotkan kaupungissa tehdään valtuustoaloite turvallisuusohjelman laatimisesta 10/2022
- Kymenlaakson alueellisen arjen turvallisuusohjelman kertomusosa valmistuu vuonna 2022 ja se hyväksytään Kymen Turvan kokouksessa 2/2023
- Kertomusosan pohjalta laaditaan Kymenlaakson alueellinen arjen turvallisuusohjelma, joka annetaan tiedoksi Kotkan kaupunginvaltuustolle 4/2024
- Kotkan oman paikallisen turvallisuussuunnitelman pohjaksi tehdään kuntalaisten turvallisuuskysely 09/2024
- Kotkan kaupungin valmiusjohtoryhmä nimeää työryhmän edistämään turvallisuussuunnitelmaa 10/2024
- Työryhmä hyväksyy suunnitelman painopisteet 2/2025
- Työryhmä hyväksyy tavoitteet ja toimenpiteet 4/2025
- Kotkan kaupungin valmiusjohtoryhmä hyväksyy turvallisuusohjelman 4/2025

Turvallisuussuunnittelu tähtää arjen turvallisuuden ylläpitämiseen ja parantamiseen ja kytkeytyy vahvasti hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen. Tämän takia Kotkan kaupungin kaupunginjohtajan johtoryhmä päätti kokouksessaan 21.10.2024, että turvallisuussuunnitelma laaditaan osaksi valtuustokauden 2026–2029 hyvinvointisuunnitelmaa ja -kertomusta.

Valmis Kotkan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026–2029

->Vaikuttamistoimielimille: Nuorisovaltuusto 06/2025, Vammaisneuvosto ja Ikäihmisten neuvosto (syksy/2025)

->Hyvinvointilautakunta (syksy 2025), josta edelleen kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto

5 Hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseen kytkeytyviä erillisohjelmia ja -suunnitelmia

[Kotka 2035 -kaupunkistrategia](#) (kaupungin tärkein johtamista ja toimintaa ohjaava asiakirja)

[Kotka 2030 henkilöstöohjelma](#)

[Kotkan kaupungin ilmasto-ohjelma 2021–2030](#)

Kotkan kaupungin osallisuusohjelma 2025–2029

[Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelma 2025–2029](#)

Vammaispoliittinen ohjelma 2025–2029

[Kotkan asunnottomuusohjelma 2023–2027 Omaan kotiin Kotkassa!](#)

[Kotkan kaupungin kulttuuriohjelma 2024 – 2030](#)

[Kestävän liikkumisen Kotka -ohjelma](#)

Yllä olevien lisäksi huomioidaan useita alueellisia ja valtakunnallisia ohjelmia.

6 Hyvinvointisuunnitelma 2026–2029

Toimeenpanee osaltaan Kotkan Kaupunkistrategiaa 2035 Painopiste ja strategiset tavoitteet Hyvinvoiva Kotka: 1. Varmistamme toimivan ja turvallisen arjen kaikenikäisille ja 2. Rakennamme yhteistyöllä vetovoimaista ja viihtyisää elinympäristöä. Tavoitteiden toteutumista kuvataan vuosittaisissa raporteissa. Mittareina huomioidaan lisäksi THL:n indikaattorit.

Painopiste 1. Hyvinvointia tukevat elämäntavat	
Tavoitteet	Toimenpiteet
1. -Luomme edellytyksiä hyvinvointia tukeville elämäntavoille -Järjestämme hyvinvointia edistävää toimintaa	-Tarjoamme erilaisia liikuntamahdollisuuksia kaikenikäisille kotkalaisille -Mahdollistamme erilaisiin kulttuuritoimintoihin osallistumisen -Lisäämme luontokokemuksia -Tuemme osallistumista hyvinvointia edistävään toimintaan
2. Lisäämme kuntalaisten tietoisuutta hyvinvoinnin edistämisestä	-Viestimme monikanavaisesti hyvinvointimahdollisuuksista -Kannustamme hyvinvointia edistävään elämäntapaan

Painopiste 2. Osallisuus, yhteisöllisyys ja vaikuttava verkostoyhteistyö	
Tavoitteet	Toimenpiteet
1. Mahdollistamme kuntalaisten osallisuutta kaupungin toiminnoissa	-Kehitämme ja vakiinnutamme kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia -Toteutamme kaupungin osallisuus- sekä toiminnallisen tasa-arvo ja yhdenvertaisuusohjelman toimenpiteitä
2. Tuemme kuntalaisten yhteisöllisyyttä vahvistavia toimintoja	-Toimimme kolmannen sektorin kumppanina -Luomme mahdollisuuksia kohtaamisille (ympäristöt, tapahtumat) -Tuemme yhdistys- ja kansalaistoimintaa
3. Vahvistamme verkostojen tavoitteellista toimintaa ja yhteistyötä	-Määrittelemme yhteistyön tavoitteet eri tahojen kanssa (kaupungin sisällä, alueellisesti, seudullisesti sekä valtakunnallisesti) -Vahvistamme vuorovaikutusta, parannamme tiedonkulkua sekä selkeytämme vastuunjakoja

Painopiste 3. Hyvinvointia vahvistava ja turvallinen elinympäristö	
Tavoitteet	Toimenpiteet
1. Vahvistamme kuntalaisen elinympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta, huomioiden myös esteettisyyttä ja esteettömyyttä	-Toteutamme kestävän liikkumisen Kotka -ohjelmaa -Tuemme hyvien väestösuhteiden kehittymistä -Tuemme esteettisellä elinympäristöllä mielen hyvinvointia -Huomioimme saavutettavuuden eri elinympäristöissä -Toteutamme kaupungin vammaispoliittisen ohjelman toimenpiteitä sekä laadimme esteettömyyssuunnitelman -Toteutamme laajaa kulttuurihyvinvointitoimintaa
2. Edistämme luonnon monimuotoisuutta ja kestävä kehitystä	-Pyrimme hillitsemään ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja sopeutumaan niihin -Tuemme luonnon ja kaupunkiympäristön monimuotoisuutta
3. Edistämme palvelujen saavutettavuutta eri kohderyhmille	-Huomioimme saavutettavuuden eri palveluissa -Viestimme palveluista selkeällä kielellä
4. Kehitämme sosioekonomisesti heikompia alueita ja toimimme syrjäytymistä vastaan	-Kartoitamme sosioekonomisesti heikompia alueita, jonne kohdennamme palveluja -Vahvistamme kaikissa yhteistyöverkostoissa syrjäytymisen vastaisia toimia

Tätä valtuustokauden hyvinvointisuunnitelmaa toteutetaan konkreettisilla painopiste- ja vastuualuekohtaisilla vuosittaisilla toimenpiteillä ja mittareilla. Toteumaa ja sovittuja mittareita seurataan säännöllisesti poikkihallinnollisessa hyvinvointityöryhmässä, jossa on edustajat eri vastuualueilta ja toimintayksiköistä sekä Kymenlaakson hyvinvointialueelta ja kolmannen sektorin toimijoilta. Suunnitelman toteumaa raportoidaan valtuustolle vuosittain.

7 Turvallisuussuunnitelma 2026–2029

Toimeenpanee osaltaan Kotkan Kaupunkistrategiaa 2035 Painopiste ja strategiset tavoitteet Hyvinvoiva Kotka: 1. Varmistamme toimivan ja turvallisen arjen kaikenikäisille ja 2. Rakennamme yhteistyöllä vetovoimaista ja viihtyisää elinympäristöä.
--

Painopiste 1. Asuin- ja elinympäristön turvallisuuden parantaminen	
Tavoitteet	Toimenpiteet
1. Parannamme kaupunkilaisten turvallisuuden kokemusta	-Kehitämme ulkona liikkumisen turvallisuuden kokemusta esimerkiksi ulkoalueiden valaistusta parantamalla
2. Lisäämme tietoisuutta väkivallan muodoista, niiden ehkäisystä ja teemme moniammatillista verkostoyhteistyötä niiden vähentämiseksi	-Kohdennamme osallisuustoimia tarvittaville alueille -Toteutamme valtioneuvoston jengirikollisuuden torjuntaohjelmaa -Lisäämme tietoisuutta nuorisoväkivallasta koulutusten ja viestinnän keinoin
3. Parannamme liikenneturvallisuutta huomioiden kestävät liikkumismuodot	-Toteutamme liikenneturvallisuussuunnitelmaa annettujen määrärahojen puitteissa -Kehitämme ja edistämme liikenneturvallisuutta edistämällä kestäviä liikkumismuotoja, ylläpitämällä toimivaa kaupunkipyöräjärjestelmää, kehittämällä joukkoliikennettä ottaen huomioon tavoiteltava palvelutaso ja asiakastarpeet sekä edistämällä kaupunkilaisten tietoisuutta eri liikkumismuodoista ja niiden turvallisuudesta
4. Kehitämme työmaiden turvallisuutta	-Teemme toimia työmaiden työmaa-aikaisen liikenneturvallisuuden parantamiseksi ja kehitämme työmaista tiedottamista -Edistämme kestäviä liikkumismuotoja myös väliaikaisissa liikennejärjestelyissä liikennemuotojen priorisointijärjestyksen mukaisesti

Painopiste 2. Päihdehaittojen ehkäisy	
Tavoitteet	Toimenpiteet
1. Päihdehaittoista vapaa kaupunki	-Edistämme asunnottomuusohjelman toimenpiteitä aktiivisesti -Kehitämme lupalausuntoprosessia yhteistyössä Aluehallintoviraston (1.1.2026 alkaen Lupa- ja valvontavirasto) kanssa -Luomme toimintamallit, joilla kaupunki pystyy puuttumaan rahapelaamisen markkinointiin katukuvassa -Lisäämme huumeruiskuroskisten määrää -Kohdennamme kohtaavaa työtä puistoihin ja asuinalueille (mm. nuorisotyö, järjestöyhteistyö ja HVA) -Jatkamme aktiivista työtä rattijuopumusten ehkäisemiseksi -Edistämme selviämisaseman palauttamista alueelle yhteistyössä Kymenlaakson hyvinvointialueen kanssa
2. Lisäämme tietoisuutta päihdehaittoista	-Tarjoamme alakouluille EHYT ry:n päihdeoppitunteja ja yläkouluille ehkäisevän päihdetyön koordinaattorin päihdeoppitunteja -Olemme aktiivisesti mukana päihdehaittatyössä ja viestimme päihdehaittoista -Toteutamme THL:n päihdetilannekyselyn Kotkassa kahden vuoden välein ja hyödynnämme tuloksia hyvinvointi- ja turvallisuustyössä

Painopiste 3. Varautumisen kehittäminen	
Tavoitteet	Toimenpiteet
1. Parannamme kuntalaisten tietoisuutta varautumisen toimista ja periaatteista	-Lisäämme kotitalouksien ja kuntalaisten tietoisuutta varautumisesta, väestönsuojelusta sekä osallistumismahdollisuuksista mm. kolmannen sektorin turvallisuustyöhön tiedotteiden ja kampanjoiden avulla
2. Parannamme kuntalaisten tietoisuutta varautumisesta sään ääri-ilmiöihin	-Tiedotamme erilaisiin luonnonkatastrofeihin varautumisesta sekä toiminnasta mahdollisissa häiriö- ja poikkeustilanteissa -Tiedotamme kaupungin ilmastotoimenpiteistä sekä kuntalaisten omista vaikuttamismahdollisuuksista
3. Huolehdimme kaupungin omien kiinteistöjen sisäolosuhteista	-Pidämme huolta kaupungin kiinteistöjen riittävästä lämmityksestä, viilennyksestä ja ilmanvaihdosta energiatehokkailla teknisillä ratkaisuilla (energiatehokkuus edistää asumisterveyttä ja -turvallisuutta)

Painopiste 4. Hyvien väestösuhteiden edistäminen	
Tavoitteet	Toimenpiteet
1. Edistämme tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta	-Perustamme hyvien väestösuhteiden verkoston, jolla lisätään vuoropuhelua ja päätöksenteon osallisuutta maahanmuuttojärjestöjen kanssa ja hyödynnetään toiminnassa kokemusasiantuntijoita -Kehitämme työmuotoja polarisaation ehkäisemiseksi ja koulutamme henkilökuntaa tunnistamaan sekä ymmärtämään ilmiöitä, esimerkiksi disinformaatio -Vakiinnutamme monimuotoisen Kotkan kehittämisraadin toimintaa

Tätä valtuustokauden turvallisuussuunnitelmaa toteutetaan konkreettisilla painopiste- ja vastuualuekohtaisilla vuosittaisilla toimenpiteillä ja mittareilla. Toteumaa ja sovittuja mittareita seurataan säännöllisesti poikkihallinnollisessa hyvinvointityöryhmässä, jossa on edustajat eri vastuualueilta ja toimintayksiköistä sekä Kymenlaakson hyvinvointialueelta ja kolmannen sektorin toimijoilta. Arjen turvallisuushaasteissa huomioidaan asukkaiden näkökulma osallistamalla heitä aktiivisesti sekä vahvistamalla ihmisten valmiuksia toimia erilaisissa häiriötilanteissa. Suunnitelman toteumaa raportoidaan valtuustolle vuosittain.

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

8 Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä

YTNK 6.10.2025

HYLA 28.10.2025

KH 2.2.2026

KV 16.2.2026

Vuosittaisten toimijakohtaisten konkreettisten toimenpiteiden suunnitellessa otetaan huomioon nuorisovaltuustolta, kaupunkirakennelautakunnalta, kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnalta, vammaisneuvostolta ja ikäihmisten neuvostolta saadut lausunnot.

Kotkan kaupungin hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2026–2029 julkaistaan yleisessä tietoverkossa ja se toimitetaan lakisääteisesti Kymenlaakson hyvinvointialueelle tiedoksi.

LIITTEET

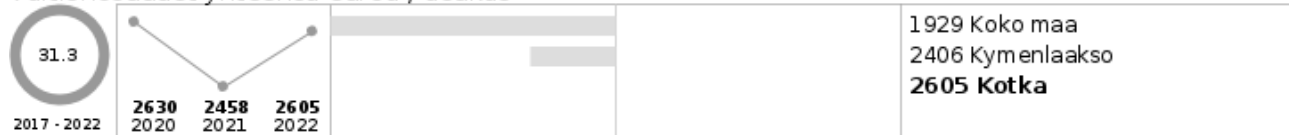
Liite 1. THL:n Indikaattoritiedon osoittama hyvinvointi (28.5.2025)

TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA

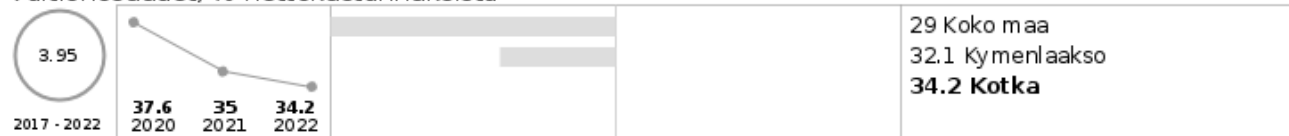
Talous

Tulot

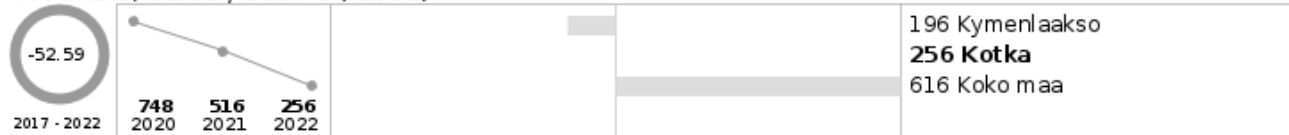
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

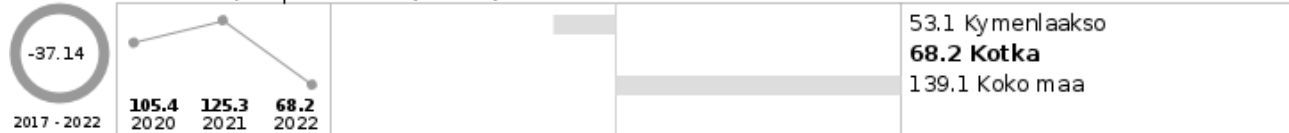
Valtionosuudet, % nettokustannuksista

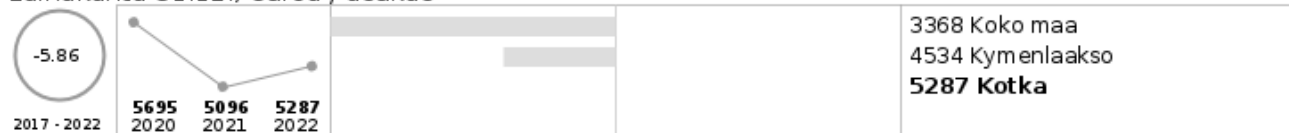
Vuosikate, euroa / asukas (-2022)

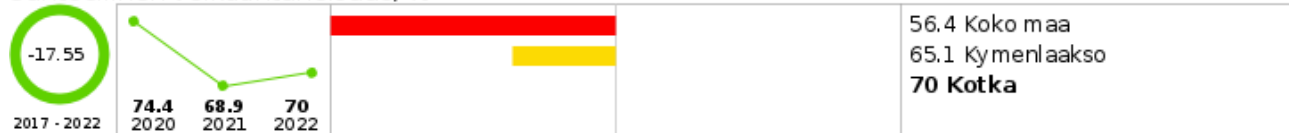
Kuntien vuosikate, % poistoista (-2022)

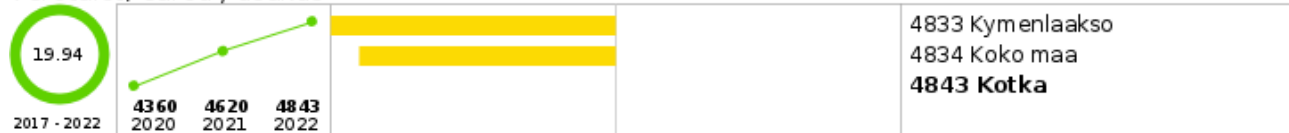
Lainakanta 31.12., euroa / asukas

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

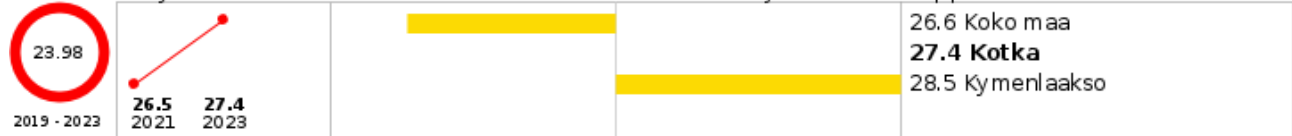

Verotulot, euroa / asukas

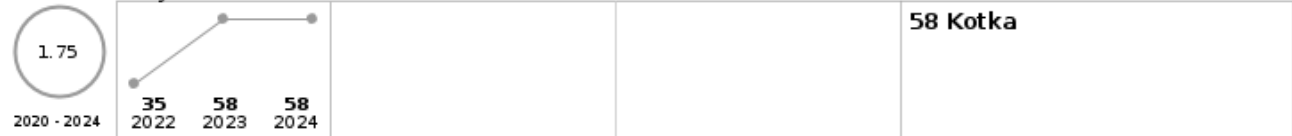

HYTE-kerroin

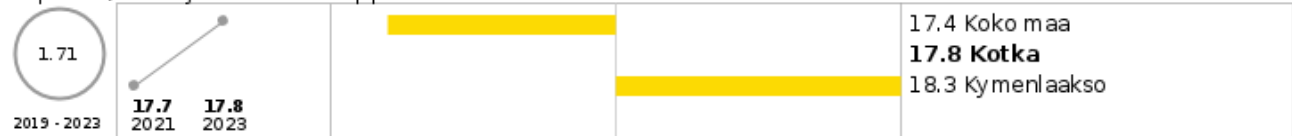
Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

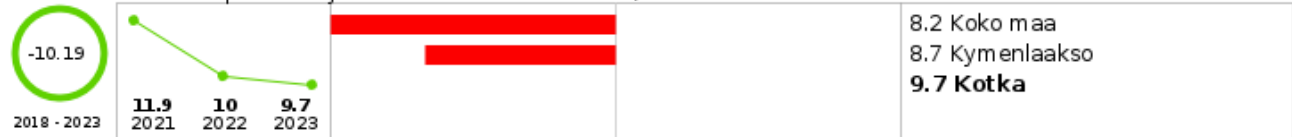
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ylipaino, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

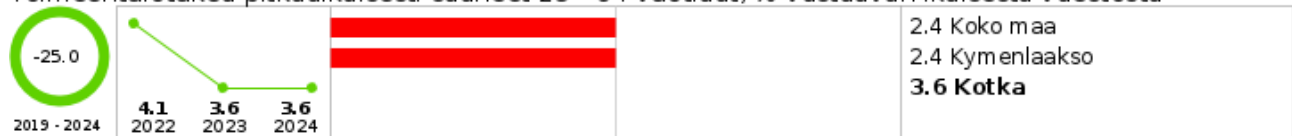
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

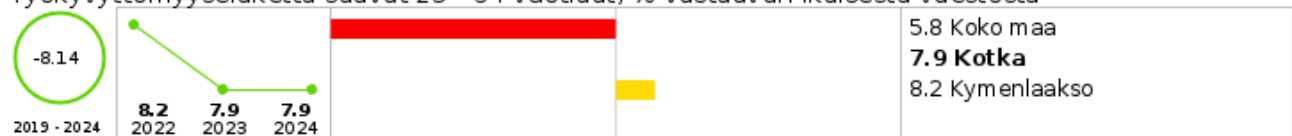
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

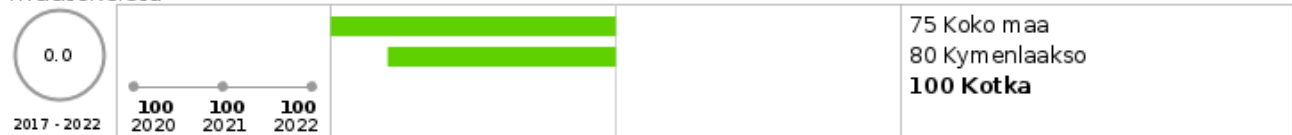
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

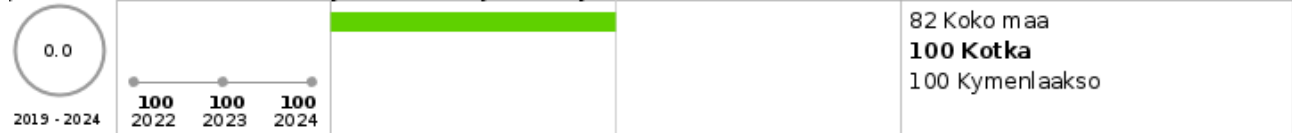
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori

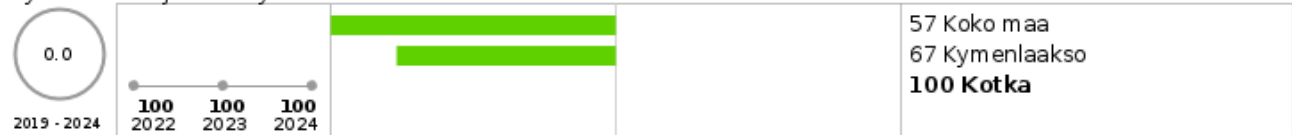
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista

Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista

Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

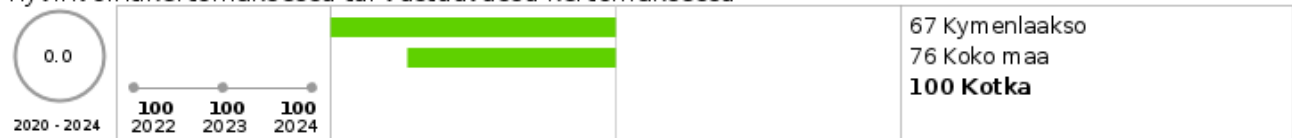
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä

Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja

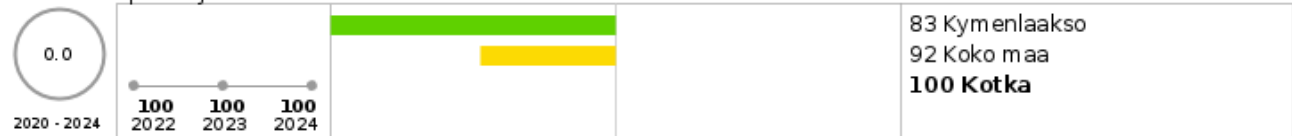
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa

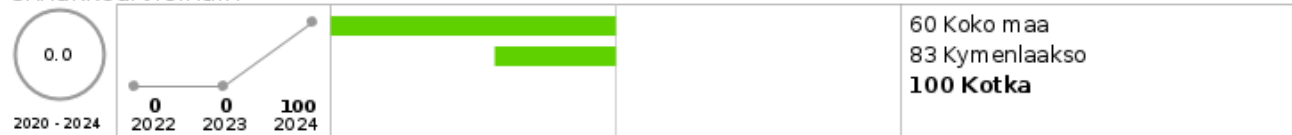
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen

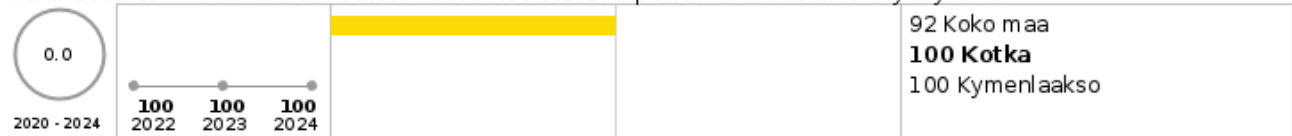
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille

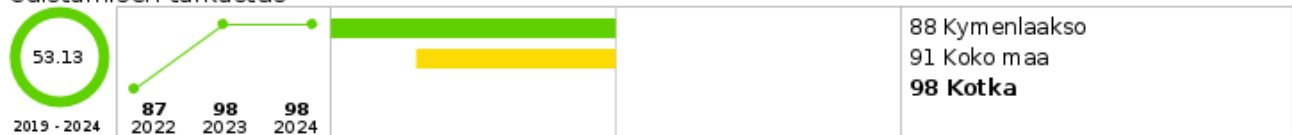
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin

Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä

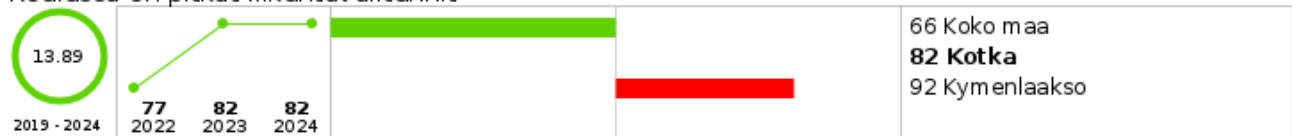
Kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus

Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa

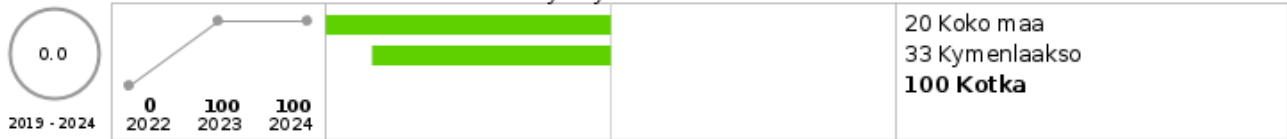
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä

Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä

Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

HYTE-kerroin, 0 - 100

HYTE-kerroin euroa / asukas

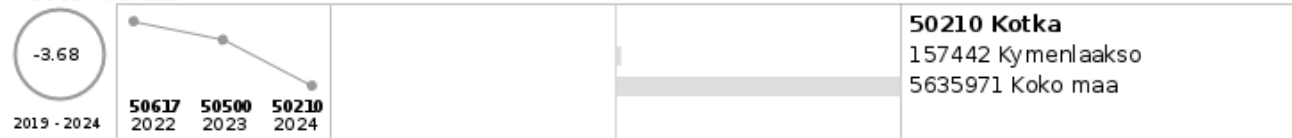

HYTE-kerroin, 1 000 euroa

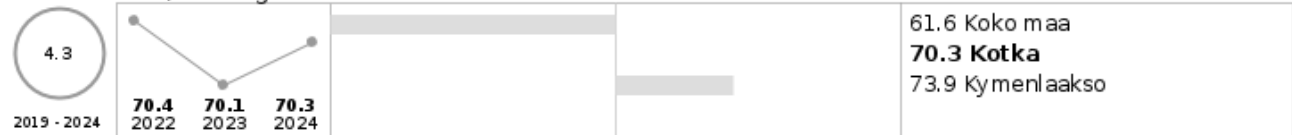

Elinvoima Väestö

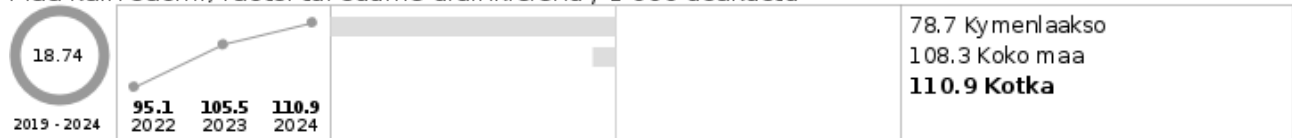
Väestö 31.12.

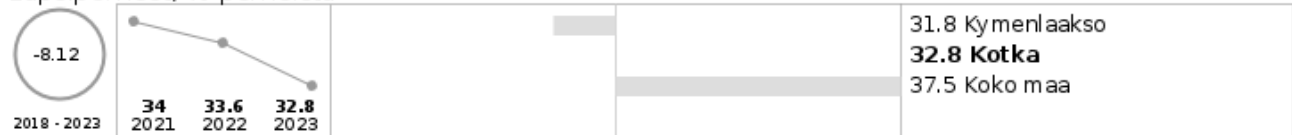
Huoltosuhde, demografinen

Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

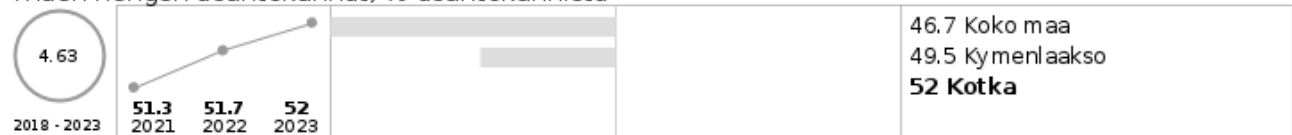
Lapsiperheet, % perheistä

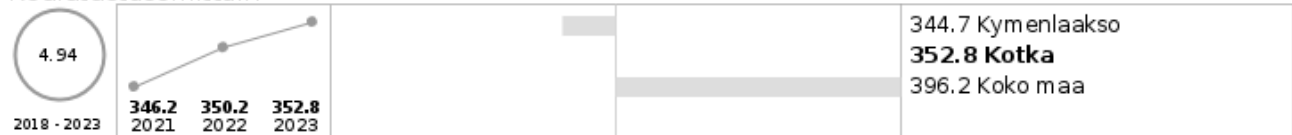
Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

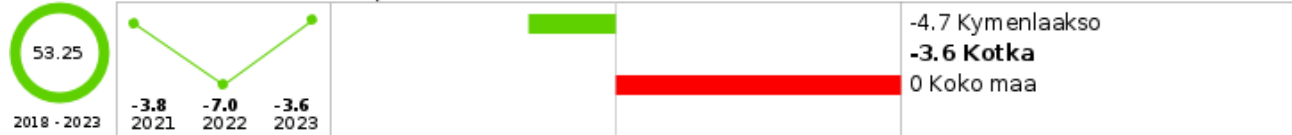
Koulutustasomittain

Väestöennuste 2030 (laskettu 2021)

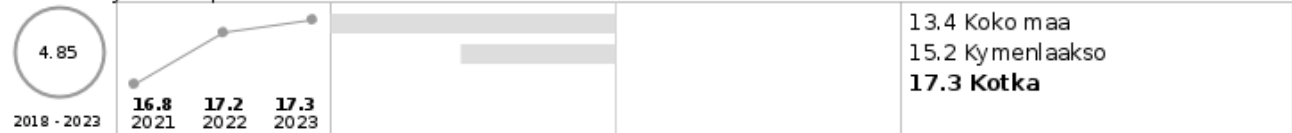

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

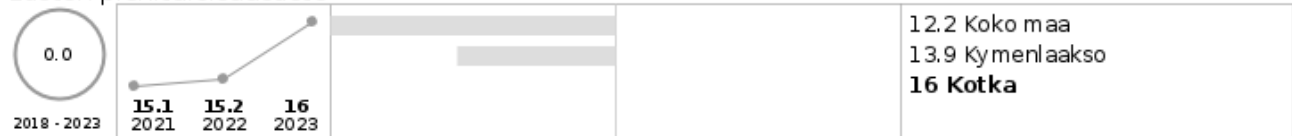

Elinvoima

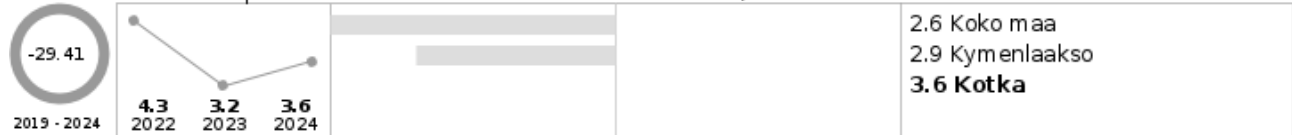
Kunnan yleinen pienituloisuusaste

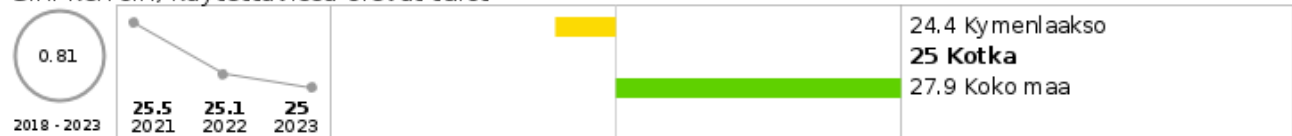
Lasten pienituloisuusaste

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

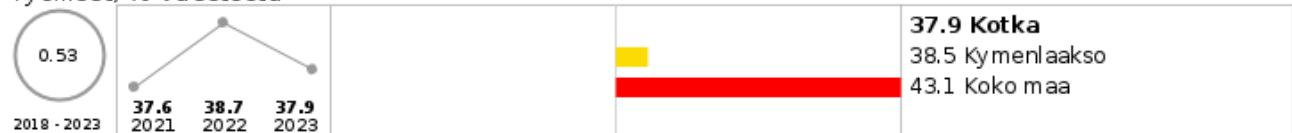
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

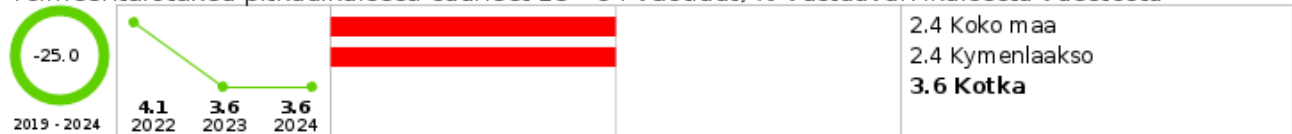
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Työlliset, % väestöstä

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

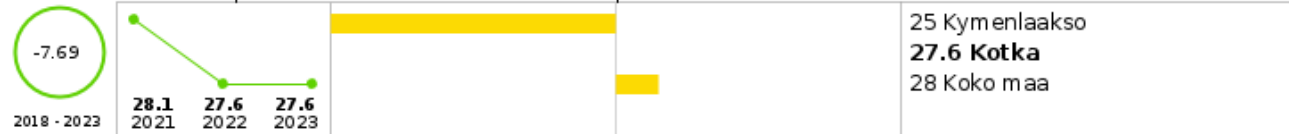

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

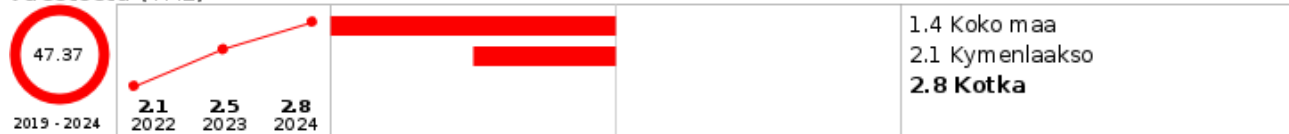

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

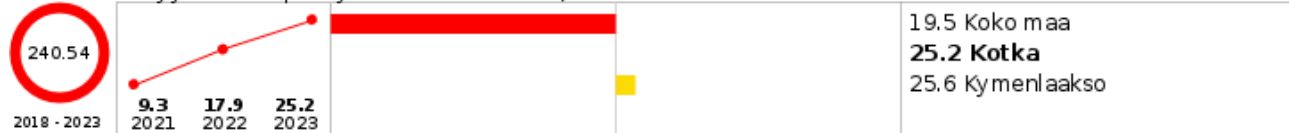
Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleet 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

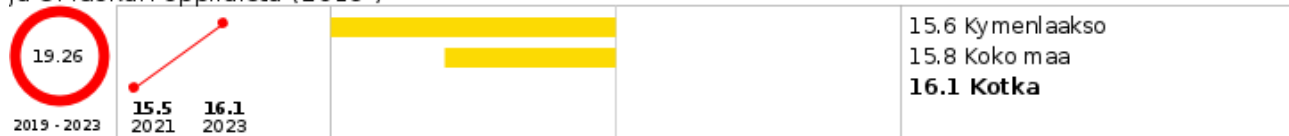
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (-2015)

Rikoksista syylliseksi epäillyt 0 - 14-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

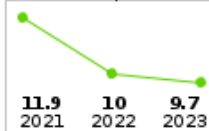
Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-)

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

-10.19

2018 - 2023

8.2 Koko maa
8.7 Kymenlaakso
9.7 Kotka

Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä

-12.92

2018 - 2023

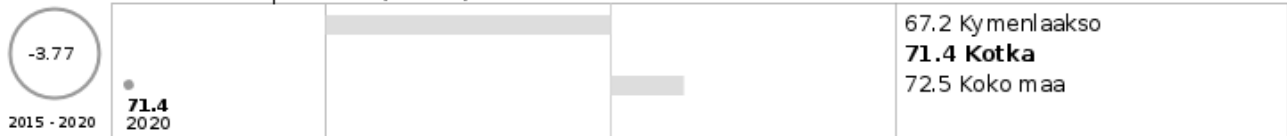

16.6 Koko maa
20.9 Kotka
21.5 Kymenlaakso

Palvelut

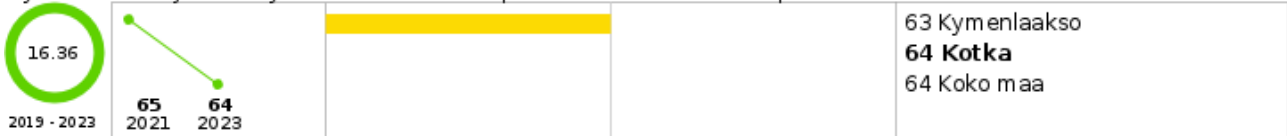
Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut (-2020)

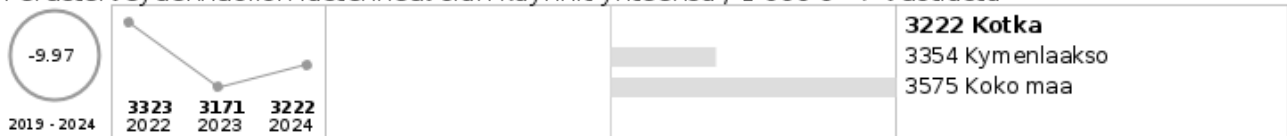
Koulu

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

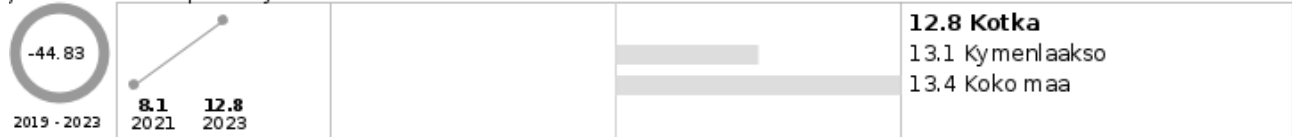

NUORET JA NUORET AIKUISET

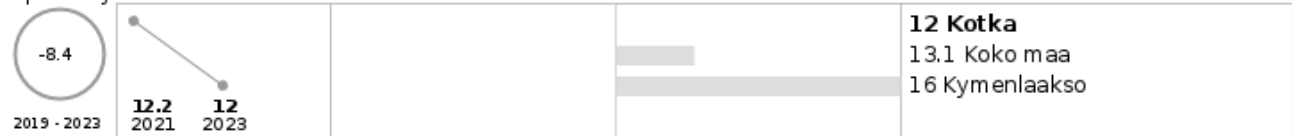
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

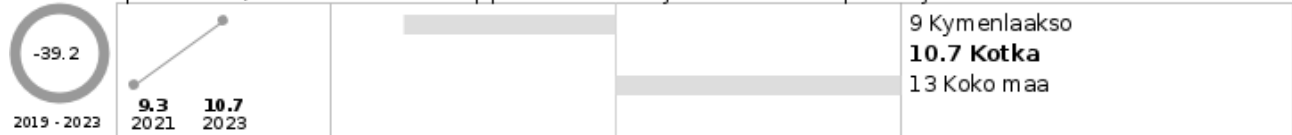
Opettajat eivät rohkaise mielipiteen ilmaisuun oppitunnilla, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

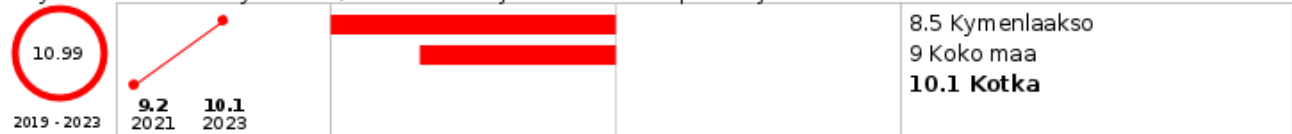
Opettajat eivät rohkaise mielipiteen ilmaisuun oppitunnilla, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

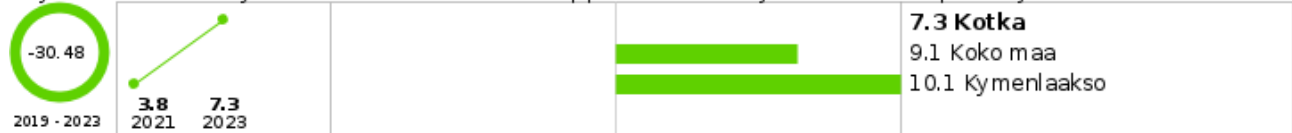
Nuuskaa päivittäin, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

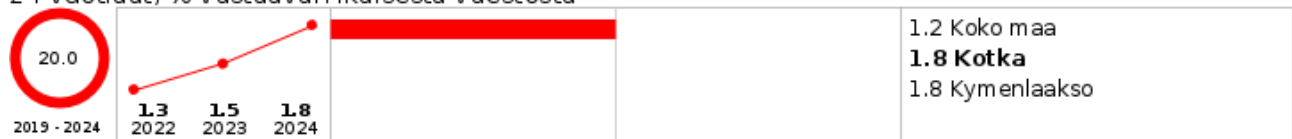
Ei yhtään läheistä ystävää, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

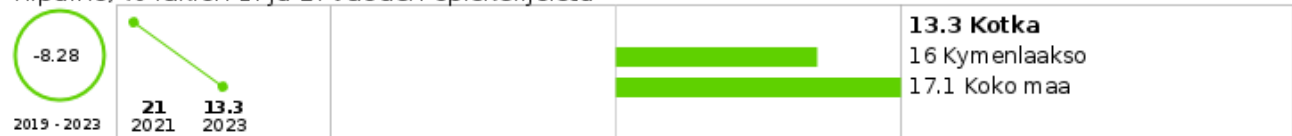
Ei yhtään läheistä ystävää, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

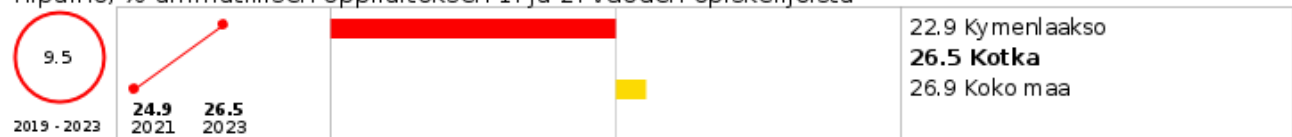
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

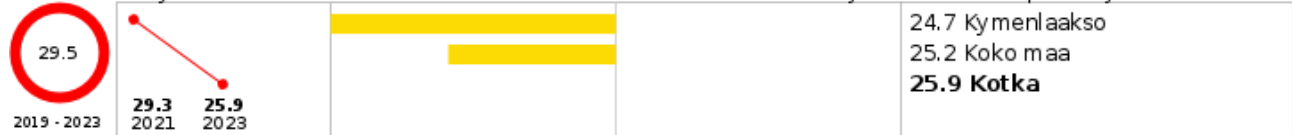
Ylipaino, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Ylipaino, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

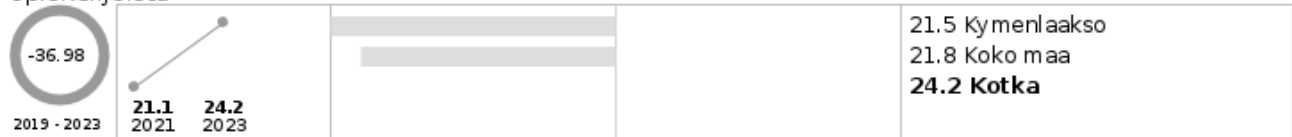
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

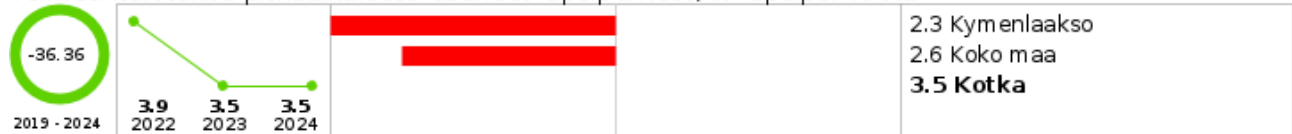

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

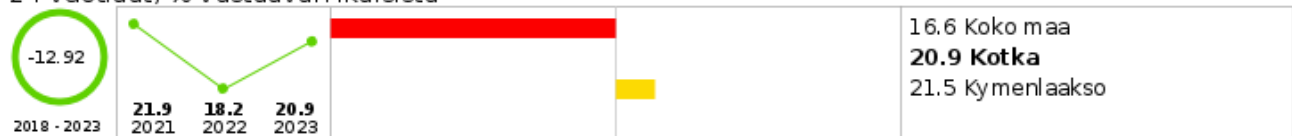

Opiskelu, työ ja toimeentulo

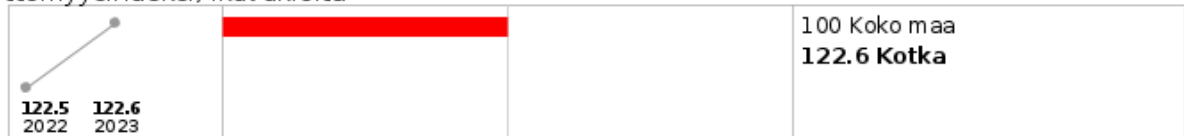
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä

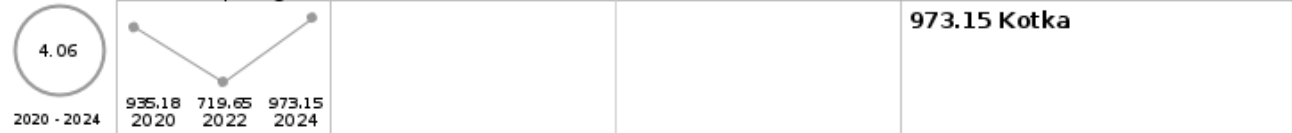
Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu

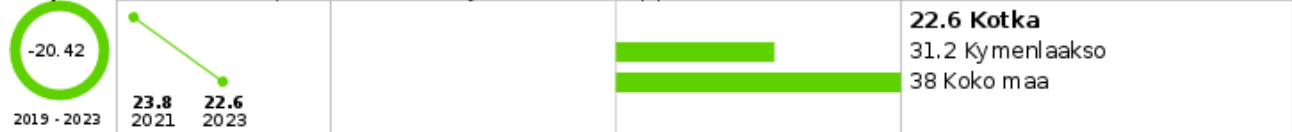
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 13 - 16-vuotiailla

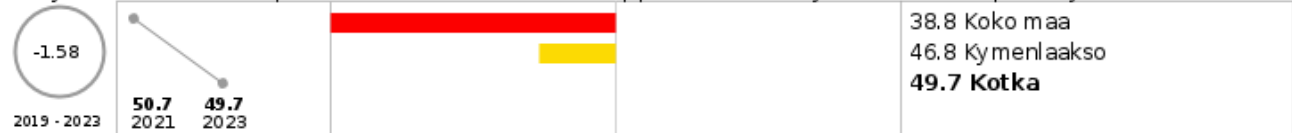
Stimulanttihuumeiden käyttö jätevesiverkoston alueella, mg / 1 000 asukasta /päivä (suomalaiset kaupungit lähialueineen)

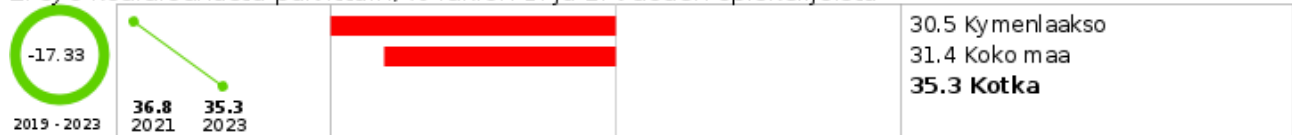
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

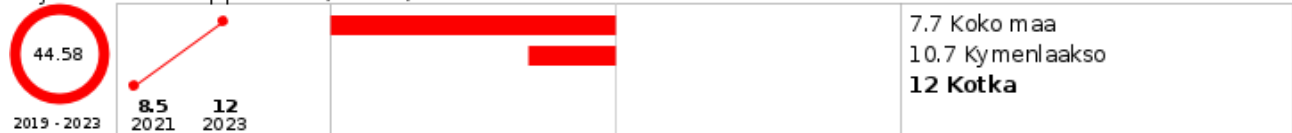
Ei syö koululounasta päivittäin, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

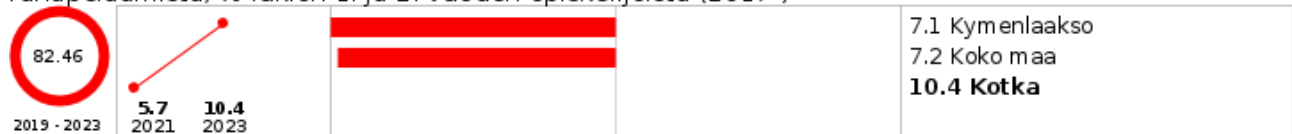
Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

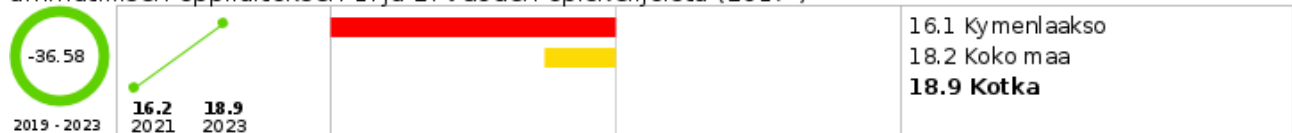
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

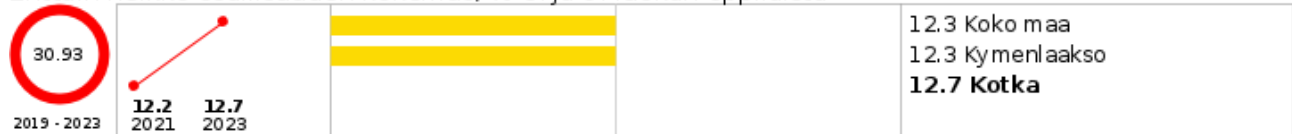
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

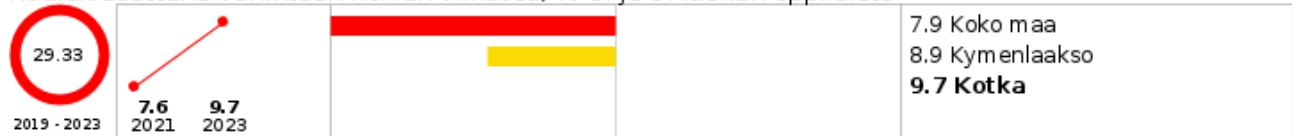
Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

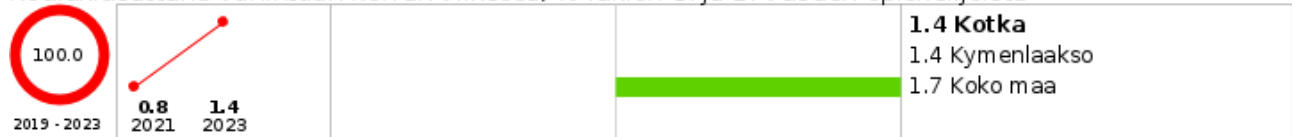
Koulukiususattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Koulukiususattuna vähintään kerran viikossa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

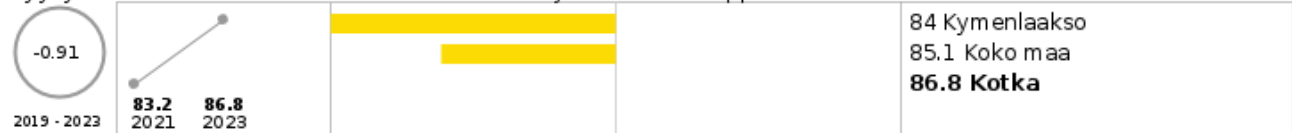
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

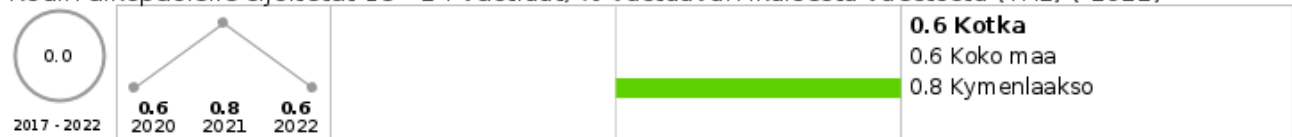

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

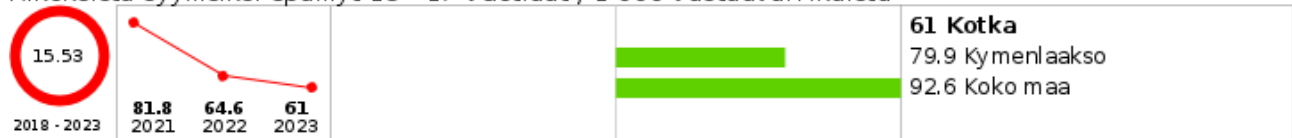

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

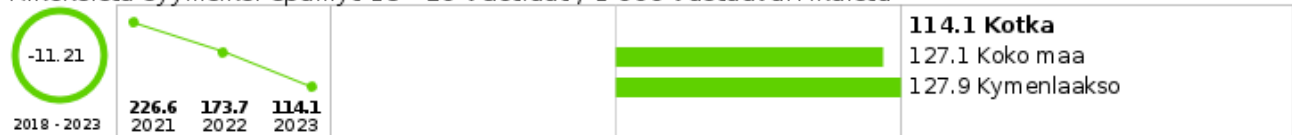
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL) (-2022)

Rikoksista syylliseksi epäillyt 15 - 17-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Rikoksista syylliseksi epäillyt 18 - 20-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

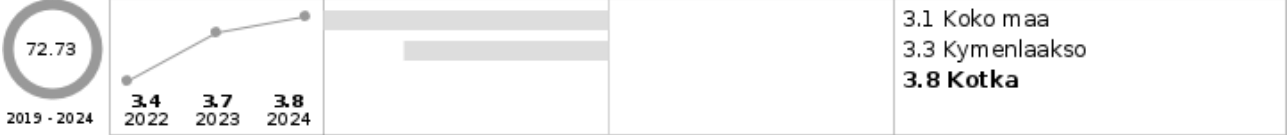

Palvelut
Sosiaali- ja terveydenhuolto

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleet 15 - 24-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Lästensuojelun avohuollon asiakkaat, 18 - 24-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

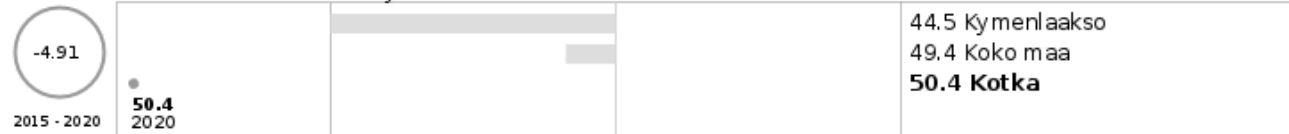

TYÖIKÄISET

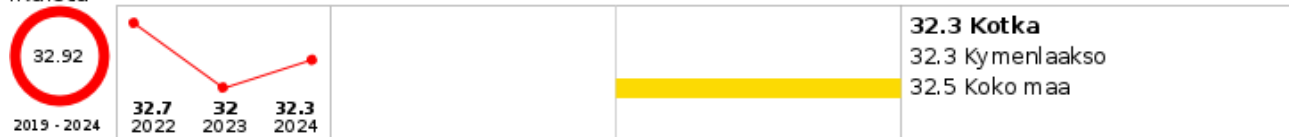
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Elämänlaatusensa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

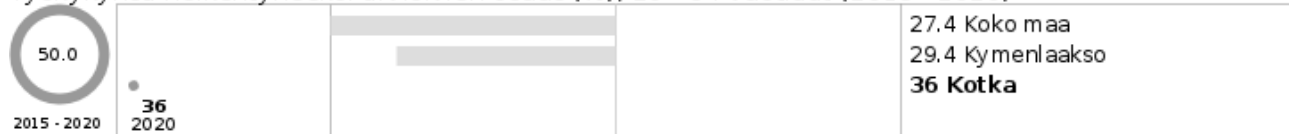

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

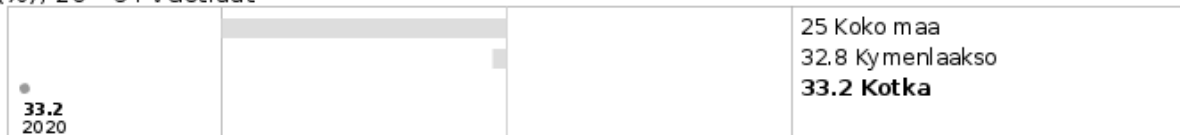

Opiskelu, työ ja toimeentulo

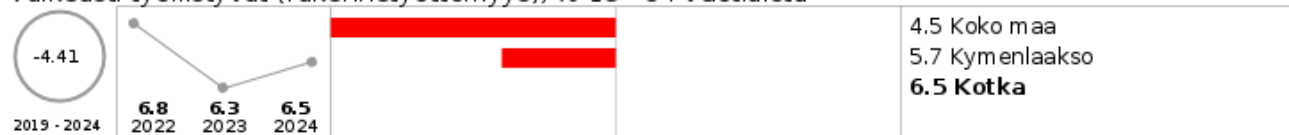
Työkykynsä heikentyneeksi arvioivien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (2013 - 2020)

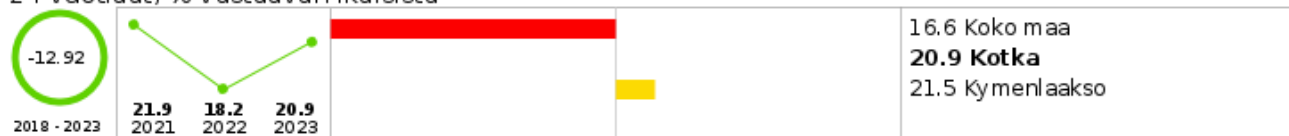
Niiden osuus, jotka uskovat, että todennäköisesti eivät jaksaa työskennellä vanhuuseläkeikään saakka (%), 20 - 64-vuotiaat

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

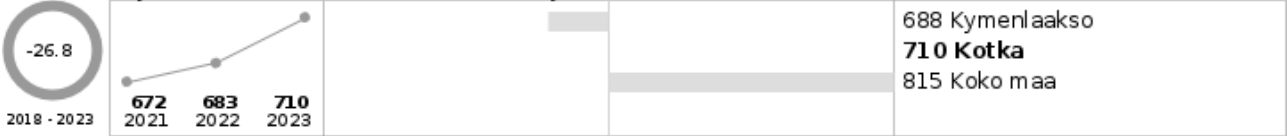

Stimulanttihuumeiden käyttö jätevesiverkoston alueella, mg / 1 000 asukasta /päivä (suomalaiset kaupungit lähialueineen)

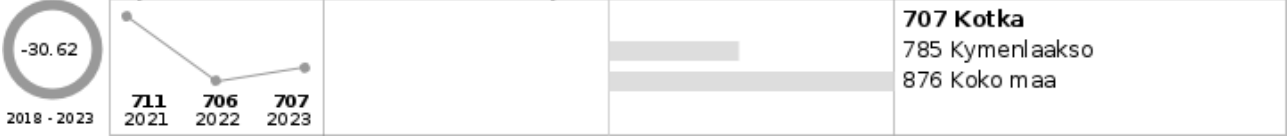

Palvelut
Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

IKÄIHMISET

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

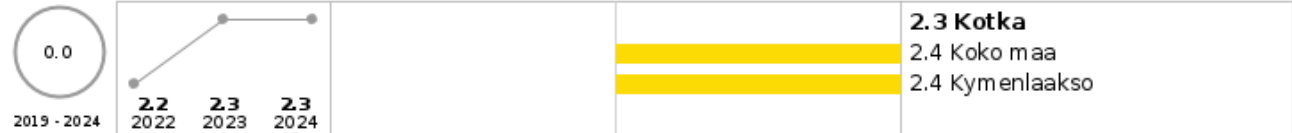
Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet

Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%), 65 vuotta täyttäneet

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavan ikäisestä väestöstä

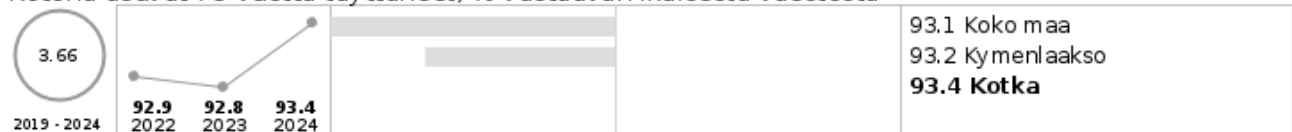
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

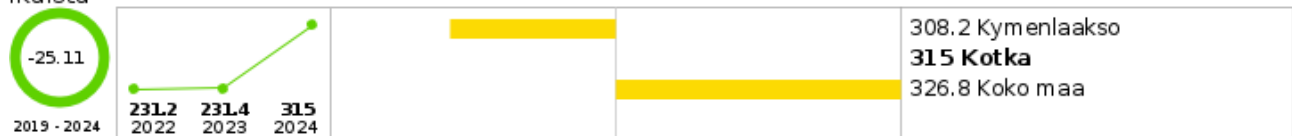

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

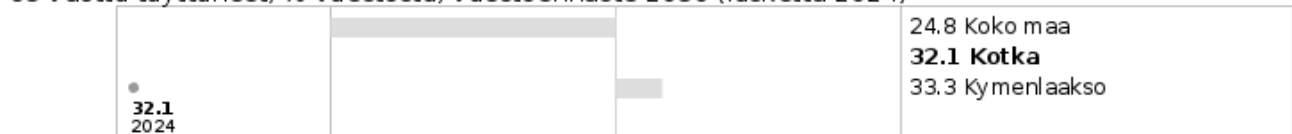
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

65 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)

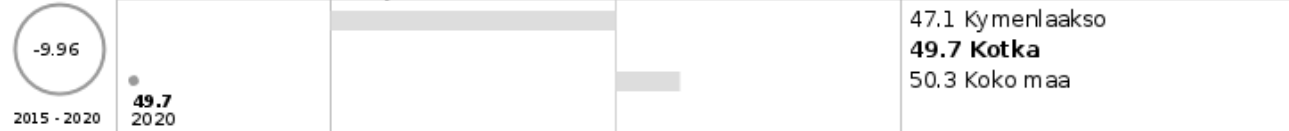

KAIKKI IKÄRYHMÄT

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

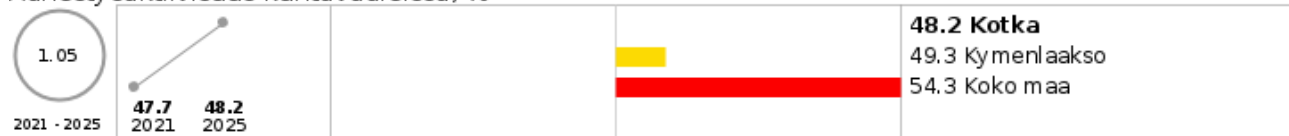
Elämänlaatusa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%)

Menetetyt elinvuodet (PYLL) ikäväliä 0 - 80 vuotta / 100 000 asukasta

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

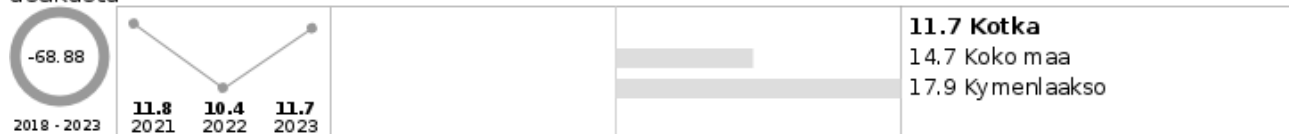

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

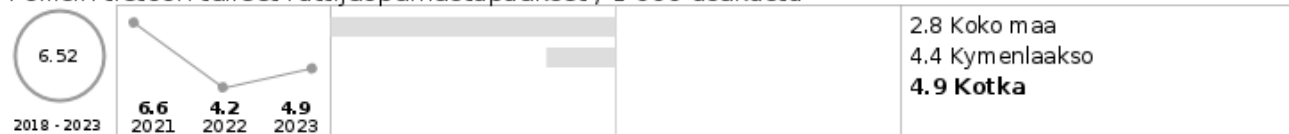
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikenneriikkomukset / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset / 1 000 asukasta

Liikennevahinkojen uhrin / 1000 asukasta

Palvelut
Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

